

gaf; want als de tijding van de inneeming van het Kasteel van *Hoogstraaten*, de Magistraat ter ooren gekomen was, deed dezelve in vreeze van belegerd te worden, het Klooster afbreeken, en vergunden aan de eigenaars het zelve naderhand in de stad optebouwen. Ao. 1549 werd de kerk daar van, door den Bischof van Kastorie plegtig ingewijd. Het klooster zelf was wel klein, doch had rijker inkomsten dan eenig ander, en voerde toen den naam van *Hemelspoorte*. De bewoonders bestonden van hun eigen inkomen, zonder iets van de gemeente te trekken. F. SONNIUS gaf zig te *Rome* veel moeite, om hen in waereldsheeren te doen veranderen, en de inkomsten des Kloosters tot zig te trekken. Het zelve bleef in weezen tot 1629, wordende toen, na dat door Prins *Fredrik Hendrik* de hervormde Godsdienst aldaar was ingevoerd, vernietigd.

OUDENHOVEN, *Oudh. van 's Hertogenbosch.*

BEATRIX. Toen door de geduchte watervloed des jaars 1421 (die voornaamlijk de Zuid-Hollandfche Waard) trof, omtrent *Dordrecht*, een verbazend aantal Parochien en Dorpen, door het water verflonden werden, bewaarde de Godlijke voorzienigheid in dien algemeenen nood, een *klein kind*, het welk in deszelfs wieg, met eene Kat, na lang op de golven gefukkeld te hebben, te *Dordrecht* kwam aandrijven. Men verhaalt 'er bij, dat de Kat, de oorzaak van het behoud des kinds zou geweest zijn, aangezien zij wanneer de wieg, door het water na de eene zijde over geflingerd werd, de kat weder op de ander zijde sprong, waar door de wieg in evenwigt bleef. De doopnaam van het dochterje, onbekend zijnde, noemde men haar BEATRIX (*de gelukkige*). Tot jaaren gekomen, werd zij de Echtgenoot van eenen *Jacob Roerom*; uit wiens ftam en huwelijk veele aanzienlijke Geflachten, zo om ftreeks als buiten *Dordrecht*, hunnen wasdom bekomen hebben, als die van *Roerom*, van den *Havert*, van der *Hulk*, van *Capel*, *Boeskens*, van *Houvelingen*, *Pieter van Wijngaarden*, en meer anderen, door van *Balen* opgeteld. Nog kwam ten dien tijde, op de *Haanebalk* van een omgespoeld huis, aandrijven, *Pieter Dirksz* benevens zijne Huisvrouw, zijnen zoon *Pieter Dirksz* en twee dochters, uit *ipem legitima potestate*: welk boek verscheidene malen gedrukt is

welken *Dirksz*, mede veele familien in *Dordrecht* hunne afkomst rekenen.

Zie VAN BALEN, *Beschryv. van Dordr.* pag. 771.
1205. ENZ.

BEAULIEU. (Karel) Of dit de dezelfde is, waar van wij hier voor (bl. 27.) op den naam van *Bailleu* melding gemaakt hebben, is met geen zekerheid te zeggen, dit weet men uit de berichten van WAGENAAR, TE WATER, en anderen, die vóór hun geschreeven hebben, dat *Karel de Beaulieu*, 1572 een Koopman te *Antwerpen* was, die in dien tijd het benarde land veel diensten beweezen heeft, als mede dat Prins *Willem* hem verzocht, om zestig duizend kroonen, voor hem te willen opneemen, waar uit blijkt dat hij een Koopman van groot crediet moet geweest zijn. En schoon hij hier in niet konde slagen, vermits zodanige som 'er ten dien tijde nergens te bekomen was, liet hij echter niet na den Prins veele andere diensten te doen, zo door het ontdekken van geheimen en bestellen van brieven in die steden, welken Oranje toegedaan waren, en boven dat door het ontcyfferen van de brieven des Konings, die den Prins in handen vielen: ter belooninge van alle deeze diensten, stelde de Prins hem aan, tot ontvanger van zeker Geleigeld te *Calais*, met oogluiking van den Koning van Frankrijk. In 1575 zond hij hem, ter behandeling van zekere zaken, aan gemelden Vorst.

WAGENAAR, *Vad. Hist.* VI. deel, bl. 384 en 400. TE WATER, *Verbond der Edelen*, II. deel, 180.

BEAUMONT, een aanzienlijk geslacht, waar van bij *van Balen*, in zijne beschrijving van *Dordrecht*, de Geslacht-lijst van bladz. 929 tot 937. te vinden is, en waar uit blijkt dat zedert het jaar 1421 de afstammelingen, niet alleenlijk de aanzienlijkste waardigheden binnen gemelde stad, maar ook ten dienste van de Republiek bekleed, en zig zo wel in de manlijke als vrouwelijke Linie aan de eerste en aanzienlijkste geslachten vermaagschapt hebben. Slechts eenigen van hunne afstammelingen, zullen wij hier in hunne bedrijven doen kennen.

BEAUMONT (*Dirk van*) was in het jaar 1481 Burgemeester der stad *Dordrecht*; en dus de Hoeksche partij toegedaan. Op dien

dien tijd werd gemelde stad, zo als uit de Geschiedenisfen kenbaar is, door de Kabbeljaauwschen, onder aanvoering van Heer *Fan van Egmond* verrast, door middel van een schip, waarin hij zijn volk verborgen had, en nog een tweede, van boven met rijs beladen, waar mede hij op klaaren dag de oude haven invoer. Binnen zijnde, overvielen zij de Hoekschen, op het alleronverwachtst. De Burgemeester *Gellis Adriaansz.*, welke in die verbaasdheid, een koperen pot, in plaats van een stormhoed op het hoofd gezet had, werd, benevens den onderschout, vechtenderhand doodgeslagen; doch anderen, en daar onder Burgemeester *Beaumont*, werden gevangelijk naar den *Haag* gevoerd. *Maximiliaan* die in de overheerschte steden de Kabbeljaauwschen in de Regeering stelde, handelde wreeddaadig met de Hoekschen welken in zyn geweld waren. Veejen werden op voorbede van de Hertoginne Weduwe *Margreta van Fork*, de genade beweezen, dat zij slegts gebannen werden; doch *Adriaan Fanszoon Westfaling*, Schout van *Dordrecht*, benevens Burgemeester *Beaumont*, konden deeze genade niet verwerven, maar werden in het begin van de maand Augustus 1481 in 's *Haage* onthald. Het Vonnis van den Burgemeester, die door *Beverwijk* een oud eerbaar man genoemd wordt, was van deezen inhoud; „Alsoo *Diderik van Beaumont* „ voor den Hove van Hollant, Zeelant ende Vrieslant, buiten „ pyne en banden van ijser bekend heeft, hoe dat in de maand „ van January in den jaare van 1477 den voornoemden *Diderik* „ van *Beaumont*, als doen Burgemeester van *Dordrecht* zynde, „ gekomen zijn alhier in den lande, seekere Heeren, die by my- „ nen genadigen Heer ende Vrouwe van Oostenryk, en Bour- „ goigne gesent ware, daer af hy als Burgemeester, ende an- „ deren, begeerden een gerecht geset te hebben, en alhoe- „ wel de voorsz. Heeren (welke waren *Adolf van Ravestein*, *Lo-* „ *dewijk van Gruithuizen*, en meester *Fan Karondet*) hem te ken- „ nen gaven, dat sy geen Commissie, daer af hadden, maer „ dat sy'er omgaen soude naer den Hage, so syn nochtans sulcke „ begeerten ende manieren aen de voorsz. Heeren, gedaen „ ende gehanteert, dat sy daer een gerecht sette naer inhoud „ der Cedulle. by den voorsz. *Diderik* hun overgegeeven, En-
de

„ de hier nae in de maend February des voorsz. jaars, hy nog
 „ wefende Burgemeester, syn Consent gedragen heeft, dat wy-
 „ len *Gillis Adriaansz.* met meer andere Gedeputeerden der
 „ voorsz. stad van *Dordrecht*, alhier in den *Haage* gekomen zyn,
 „ en hebben aan den Hove geseit, dat men tot *Dordrecht* niet
 „ meer Mandamenten senden sou, de materien ende faken van
 „ uitgewekene der stad aangaande, en dat men hen Luiden,
 „ met het haren soude laten begaen. En heeft de voorn. *Di-*
 „ *derek* bekend, dat, na dat hy van het Officie van Burgemees-
 „ terschap afgang, hy aldaar geweest is, een van de vieren
 „ derzelver steden, binnen welken tyd veele Commotie, al-
 „ daar geschiet zyn: Ende dat hy zyn Consent gedragen heeft,
 „ en een seker verband, hun getoond, na dat het gemaakt was
 „ tusfchen eenige steden van deese landen ende andere, bui-
 „ ten Consent van myn genadigen Heer voornoemt, hier als
 „ doen in de lande wefende. Ende alhoewel by die van *Dord-*
 „ *recht*, voor haar ingezetenen, van eenige der voorschree-
 „ vene misdaden, van mynen genadigen Heer, gratie is ver-
 „ kregen geweest; soo heeft nochtans de voorn. *Diderik*, boven
 „ dien, des niet achtende, ende in syn quaetheid perfeverende
 „ geconfesseert, gedaan engeperpetreert te hebben, 't gunt, dat
 „ hierna volgt. Ende eerst, dat hij Consent gedragen heeft, dat
 „ wijle den voorn. *Gillis Adriaasz.* geordonneert is geweest, dat
 „ hij soude trekken bij den Heere van *Montignij*, Stedehou-
 „ der van *Holland*, doen ter tijd binne *der Goude* zijnde,
 „ om aen hem te begeeren, dat hij voor ofte nae niet kom-
 „ men soude tot *Dordrecht*, sonder met hem in te brengen,
 „ de uitgewekenen, derzelve stede van *Dordrecht*, ende dat
 „ om dieswille dat bij de sententie van mijn genadige Hee-
 „ re, niet geseit en was, dat hij hen luijden in de stede van
 „ *Dordrecht* brengen soude, ende uit deesen so en vermocht
 „ mijn voorsz. Heer den Stadhouder, die voorsz. uitgewee-
 „ kene in de stad niet brengen, noch de sententie mijns ge-
 „ nadigen Heer te doen volkomen, aangaande het inkomen
 „ van de voorsz. uitgeweekene, hoewel het nochtans bij de
 „ gemeente van de voorsz. Stede van *Dordrecht*, gekeurt en
 „ cendrachtlijk gestemt was, dat de selve uitgeweekene nie-
 „ in-

„ inkomen en der fententie van mijnen genadigen Heere
„ geobedieert foude wesen. Ende den voorfz *Diderik* wee-
„ fende een van de vier, ende ook Schepen van de voorfz.
„ ftad, heeft daar bij geweest, dat aan fommige Stede van
„ den Lande van Gelder, bij de ftad van *Dordrecht* feekere,
„ brieven gefchreven zijn geworden, en van daar wederom
„ ontvangen, ten tijden als fij vijanden waren van mijn ge-
„ nadigen Heere ende Vrouwe, die vriendelijk luidende
„ waren, en daar af in eenige van die faaken gemeld wa-
„ ren, tegendragende het belang van de voorfz. Heere en
„ de Vrouwe. En voorts heeft de voorn. *Diderik* bekend,
„ dat hij als Schepen van *Dordrecht* omtrend de maant van
„ November laastleden heeft helpen verwijfen en ter dood
„ condemneeren, *Adriaan Hendriksz.* ende *Hendrick* fijnen Zoon,
„ dien naartvolgende dien, geexecuteert zijn geweest met den
„ fwaarden, 't welck bij den voorfz. Hove bevonden is on-
„ recht geweest, en ter caufe gedaan; en waarvan *Antonij*,
„ *Adriaansz.* en *Cornelis Adriaansz.* als Kinderen van den
„ voornoemde *Adriaan* en broeders van *Hendrik* en met hun
„ *Staets Willemsz.* haaren Oom, recht en iustitie verzocht
„ hebben, tegen *Diderik* ende fijne medgefellen. Ende zegt
„ voorn. *Diderik*, mede gefeten te hebben als Schepen, en
„ vrij en kwijt helpen wijfen, eenen geheeten *Pieter Adriaansz.*
„ die een Exploiteur van den Hove, genaamt *Jacob van der*
„ *Sonne*, door *Dordrecht* rijdende, om te trekken met fijn Ex-
„ ploiten, tot Geertruidenberg, wetende dat het een Exploi-
„ teur was, geflagen en met voeten getrapt hadde, ende dat
„ om diens wille, dat den Exploiteur, den voorn. *Pieter* ont-
„ dragen zoude hebben, hoewel nochthans datter feekere ge-
„ tuigen gehoord waren, die den voorn. *Pieter* ontlastende
„ waren in 't gunt voorfz. is. Heeft voords bekend, de
„ voorn. *Diderik*, hoe dat binnen den tijd, dat de Heer
„ *Reinier van Broekhuizen* binne de ftede van *Leiden* hem ont-
„ houdende was, en dat den voorn. *Reinier* met fommige
„ Ballingen van den Hove, en andere met forg en violentie
„ ingenomen hadden, tegen wil en dank van mijn genadigen
„ Heer en Vrouwe, de Heer van Montignij Stedehouder
„ Ge-

„ Generaal van Hollant om de voorsz. stede van *Leiden* we-
„ derom te reduceeren in onderdanigheid, daarom bij haare
„ genadige gefonden was in deese Landen, en komende rij-
„ dende door *Dordrecht*, die van de Gerechte aldaar verat-
„ verteerende van de wil en meening van mijn genadige
„ Heer en Vrouwe, hen zeggende, dat het tegen hunne
„ wil was, dat binne *Leiden*, door *Broekhuysen* en den sijnen
„ geschiet was, en hun naderhand dikwils, en diverse ston-
„ den, bij besloten brieven aan hun luiden geschreven, zo
„ bij mijne Heere en Vrouwe als bij den Hove, en ook bij
„ monde van haare gedeputeerden van gelijk, verklaard is
„ geweest, so hebben nogthans, die selve *Diderik* noch die
„ andere van *Dordrecht*, den selve hove geen assistentie wil-
„ len doen, maar ter contrarie heeft hij, ten begeerte van
„ die gedeputeerden van *Leiden*, hen luiden helpen consen-
„ teeren. dat zij *Virtualij* tot *Dordrecht* soude mogen koopen
„ hoewel nochthans, dat bij *Mandement* van den Hove ver-
„ boden was. En daar en boven heeft hij nog zijn Consent
„ gedragen, stem en opinie daar toe gegeven. Eerst op het
„ Stadhuis tot *Dordrecht*, en daarna ten Minderbroederen,
„ voorn. Dekenen van de Gemeente aldaar, dat aangaande
„ die assistentie bij die van *Leiden* begeert, dat hij van sinne
„ was, dat men het vreemde volk in de Lande gekomen, het
„ welk waren, die Ruiteren en de mannen van wapenen,
„ van mijn voorn. genadigen Heer, bij hem alhier in de Lan-
„ de gefonden om sijne stad van *Leiden* in onderdanigheid te
„ reduceeren, ende te brengen, bij der sterker hand schuldig
„ waren uit den Lande te doen, en dat onder Deksel, van
„ voorstant van de *Privilegien*, ende om dat also te doen,
„ heeft de voorsz. *Diderik* bekend, sijn consent gedragen te
„ hebben, dat men daaromtrent tot *Dordrecht* voorn. beschrij-
„ ven soude, soo als gedaan was, een dagvaart van de ge-
„ meene stede van Hollant ende Vrieland, om daarop ver-
„ der met hun luider zegslieden te spreken: en meer andere
„ overhoorigheden, excessen ende misdaden, bij hem en an-
„ dere van *Dordrecht* bedreeven, en waarom dat den voorn.
„ *Diderik* gevangene gemaakt is geweest, van mijn genadige
„ Heer

„ Heere ende Vrouwe. Soo ist, dat het voorz. Hof met
 „ rijpe Deliberatie overwogen hebbende, al 't gunt tot deeze
 „ materie dienende was, en opgemerkt al het gunt, dat daar
 „ toe behoorde, in den naam ende van wegen mijn genadi-
 „ gen Heere en Vrouwe van Oostenrijk en Bourgondien,
 „ Graaf en Graavin van Hollant, gecondemneert heeft en
 „ condemneert mits deesen, den voorn. *Diderik van Beaumont*,
 „ doende en perpetreerende de voorz. excessen en misdaden
 „ verbeurd te hebben sijn lijf en dat hij gerecht sal worden
 „ metten swaarde en verklaart alle sijne goederen verbeurt,
 „ tegen mijn genadige Heere en Vrouwe. Actum 2 Augus-
 „ tus 1481.

„ Present den Stedehouder, *Sevenbergen, Werve, Almonde,*
 „ *Fonge, Berendrecht, Abeele, Noortwijk, Schoonhoven* en *Pieter*
 „ *Jansz.*”

De Heer WAGENAAR, heeft ons eenige aanmerkingen op dit *Vonnis* nagelaaten, die wij om derzelve naaukeurigheid hier bijvoegen. Onpartijdigen zien ondertusfchen (zegt hij) dat de meeste punten, die zo hoog genomen werden, bestonden in het verdedigen en behertigen der oude gewoonten en voorrechten, grootendeels onlangs, door het Groot-Privilegie van Vrouwe *Maria* bevestigd. Hier toe behoorden gewisfelijk, het weeren van *Mandamenten* van 't Hof, die met der steden voorregten streeden; het houden van Dagvaarten en het sluiten van Verbonden, zonder den Hertog te kennen: hoewel sommigen naderhand, geoordeeld hebben, dat de vrijheid om Dagvaarten te houden, bepaald was, bij eene Handvest van Hertog *Jan van Beieren*, vorderende datze niet tegen den Graaf of deszelfs *Heerlijkheid* moesten draagen; gelijk de Dagvaart, die *Beaumont* dreef, scheen te zullen doen. Het *Vonnissen* tegen Regt, indien hier van al duidelijke blijk ware, behoorde eenen Regter, die anders gewoon was naar zijn geweeten te oordeelen nimmer tot een misdaad gerekend te worden. Ook moest het ondersteunen der *Leidenaaren*, in zulke verwarde tijden, in welken nu den een, dan den ander boven dreef, zo zwaar niet gewoogen worden. De vriendelijke Briefwisseling met de *Geiderschen*, kon misdadig zijn; doch men weet

niet recht waarin ze bestaan heeft, en in hoe verre *Beaumont* 'er schuld toe gehad hebbe. Wij besluiten dan, dat 'er weinig of geene reden is, om hem en den Schout *Westfaling*, anders dan martelaars van staat aan te merken. De Hertog en het Hof hadden besloten, de Kabbeljaauwschen, die om het snoer in handen te krijgen zwaare Beden inwilligden, alleen in het bewind te stellen: en om hier toe te geraaken moesten de Hoekschen vernederd niet alleen, maar gebannen of omgebragt worden. En dit laatste lot onderging dan BEAUMONT om die reden meede, schoon de Regters zijn Vonnis, in alles ten zijnen nadeele hadden ingerigt.

GOUDHOEVEN, *Chronijk*, Deel XXXI. Cap. II. BEVERWYK, *Reschr. van Dordrecht*, bl. 320, 321. WAGENAAR, *Vaderl. Hist.* IVde deel, bl. 200.

BEAUMONT, (*Mr. Simon van*) Rechtsgeleerde en Zoon van *Huibert*, was Loontrekkend Raad van *Middelburg*, in het jaar 1606 of 1607; in 1625 was hij een der Afgevaardigden, ter Vergadering der algemeene Staaten; Extraordinaris Ambassadeur, aan de Hoven van Polen, Zweeden en Deenemarken, en in 1627, 1628 en 1634 Raadpensionaris der Stad Rotterdam. Hij overleed 1654, in den ouderdom van 80 Jaaren. Dat hij een beminnaar der Dichtkunst was, blijkt uit zijne in 't licht gegeevene *Poemata*.

BAALEN, *Dord.* bl. 220.

BEAUMONT, (*Simon van*) Secretaris van Holland en Westfriesland, Zoon van *Herbert van Beaumont*, Pensionaris der Stad *Dordrecht*, handelde als Afgezant ten dienste der Staaten (1673) aan het Hof van *Kopenhagen*, om zo het mogelijk ware de Noordsche Kroonen te bewegen tot een Verbond, waardoor Engeland tot vreedzaame gedachte kon gebragt worden; doch Frankrijk had zig te veel met de Zweeden ingelaaten, dan, dat deezen aan de voorflagen der Staaten gehoor konden geeven. De reis van BEAUMONT was echter niet geheel vruchtloos; want hij sloot of liever bevestigde de voorige verbonden van Koophandel, met Zweeden en Deenemarken. In het jaar 1684 was hij als Secretaris van staat ge-

mag-

magtigd, tot de beruchte verzegeling der Papieren van de Stad *Amsteldam* en van den Burgemeester *Hop*.

Mem. van d'Avaux, IIde deel.

BEAUVOIS, (*Filip van Lalaing* Heer van) zie LALAING (*Filip van*)

BECANUS, (*Martinus*) geboren te *Hilyarenbeek* in *Brabant*, was, volgens de leerstellingen der *Jesuiten*, een geslagen vijand der *Hervormden*. Veele jaaren was hij *Hoogleeraar* in de *Godgeleerdheid* te *Metz*, daarna te *Weenen*, alwaar hij ook de *Bichtvader* van Keizer *Ferdinand* den *Ilden* was. Hij overleed 1624 in den ouderdom van 63 jaaren, zijne *schriften* tegen de *Protestanten*, beslaan vijf deelen in *Folio*.

ZWEERTII, *Athœnea Belgica*.

BECANUS, (*Joh. Gerophus*) mede te *Hilyarenbeek* geboren, in het jaar 1518. Zijne geleerdheid bestond in een uitmuntende kennis der *Taalen*, *Wijsbegeerte* en *Geneeskunde*, zijnde een bekwaam *Historieschrijver*. De *Geneeskunst* werd echter meest door hem geoeffend, zo in *Italië*, en *Spanje* als in *Frankrijk*, in welk laatstgenoemd Rijk hij de *Lijfarts* van de *Koningin Eleonora* was. Van *Frankrijk* begaf hij zig naar *Antwerpen*, alwaar hij gemelde kunst mede oefende. *Schoon Vossius* en anderen van hem zeggen, dat hij, hoewel ijverig en wel beleezen, slegts een middelmatig oordeel bezat. Hij overleed te *Maastricht*, 1572. bij *Foppens* vindt men zijn *Afbeeldsel*, door *Boulonnois* in 't *Koper* gebragt.

BECARDUS, (*Johannes*) geboortig van *Vlaanderen*, was *Kanonik* te *Veurne* in het *Klooster* der *Premonstreiter Orde*, van welke *Orde* hij de *Jaarboeken* beschreeven heeft.

ZWEERTII, *Koning. Bibl. Vet. & Nova*.

BEHEL, een verkeerde naam van het *Dorp Vechel* in de *Meijerij* van de *Bosch*. Zie *VEHEL*.

BECIUS, (*Johannes*) was wel eer *Hoogleeraar* te *Middelburg* naderhand *Predikant* onder het *Kruis*, of van den zogenaamden *Olijfberg*. In 1664 verklaarde hij zig tot de *Remonstranten* te behooren, doch anderen zeggen, dat hij een *Sociniaan* was. In *Zeeland* werden veele vruchtlooze pogingen aangewend om hem tot de *Gereformeerde Kerk* te rug te brengen. Hij

begaf zig naar Holland, doch aldaar werd hem geweigerd, zijne *Attestatie* aantencemen, waarop hij eene *Zedige Verantwoording* schreef, doch dat boekje werd door de Magistraaten verboden, en hem de Provintie ontzegd. Hij leidde een zwerwend leven: zig nu te *Dordrecht*, dan te *Rotterdam* en dan weder te *Amsteldam* in stilte onthoudende, in welke laatste plaats hij waarfchijnlijk overleden is. Een *Apologie* van hem werd naderhand in het openbaar verbrand.

Zie L. REU, *Geletterd Zeeland*.

BEDA, een der vijf-en-veertig Dorpen (daaronder de Stad *Thorun* in Friesland) welken door de golven in het jaar 1277 verflonden zijn; en daar de gantsche Provintie een onnoembare fchade door leed. Zie verder DOLLAART.

BEDDEREWALDA, een Dorp van *Hunsingo*, gemeenlijk *Bede- hem* of *Bedum* genaamd. Het Woud daaromtrent gelegen noemt men ook *Bederewalda*.

BEDHEM OF BEDUM. Alle de plaatfen, die op UM uitgaan, hebben altoos hunnen oorsprong van het woord HEM, HUM, HEIM, waardoor wordt aangewezen, dat aldaar elk zijn Haart en Altaar gevest had; dewijl nu dat woord zaamgesteld is van BEDE (*precarium*) of GEBEDEN (*supplicationes*) wil BEDEHEM, of BEDUM niet anders zeggen dan een Gebedeplaats, of Godshuis, ter bede of verzameling van geld geficht. Dit BEDEHEM, is, toen het nog in zijn geheel was, in het Kwartier van HUNSINGO, volgens getuigenisfe van *Emo*, meer dan een gemeen Dorp geweest: naardien het eene voornaame Proostdij, gelijk men ze noemt, was, alwaar de Geestlijke Orde haar vergadering pleeg te houden. 'Er is een vruchtbare klijgrond, doch wat laag. Deeze plaats ligt vijf uren van *Groningen*, naar het Noorden.

ALTING, *Not. Germ. Part. II.*

BEDIAN ook wel BEDHUM genaamd, is een der Dorpen van de *Groninger Omlanden* onder het Kwartier van *Hufingo*, alwaar veel Adelijke Huizen liggen, waaronder dat van *Scheltinga*, 't geen omtrent den jaare 1650 aan *Jonkheer Ernst van Tifelmuiden* behoorde. Een ander behoort aan *Reijns Sijgers*, enz. In de gevaarlijke watersnood, de Provintie van *Groningen* den 13
No.

November 1686 overgekomen, verloor dit Dorp *Bedum* een-en-twintig Paarden, honderd en twee zo Koeijen als Ossen, en drie-en-dertig Huizen, 't had echter het geluk dat 'er geene menschen verdronken, waarvan 'er in menigte in andere Dorpen om hals raakten. *BEDUM*, heeft een Kerk en Predikant, staande onder de *Clasfis van Middelflum*.

BEDEN, zijn penningen, welken door de Graaven, van de Landen en Steden gevorderd, en die hun als hunne inkomsten vergund of toegestaan werden. Wanneer tot ophef van den Graaf zelven, of van zijn oudsten aftammeling, van zijnent wege *BEDEN* of verzoek ('t geen mede in Braband door de Hertogen geschiedde, waar van als nog de Konings *Beden* herkomstig zijn), omgeslagen werden, was zulks den ophef van eenig geld, tot zijn gebruik zonder de toestemming van 's Lands Staaten, zijnde bij het Groot Privilegie van Vrouwe *Maria van Bourgondien*, opgeschort, en uitdrukkelijk gesteld: *dat of schoon eenige Landen of Steden in de voorgemelde Beden bewilligden, nothans zij, die hunne toestemming niet gegeven hadden, ongehouden en onverbonden zouden blijven*, Art. 34. De gewoonte was, dezelve te doen voor een twee of drie jaaren, ten beloope van 6, 8, 10, of 14000 guldens, in de Provintien van Holland en Zeeland, waar van de omslagen als dan naar evenredigheid over de Steden, Dorpen enz. gedaan werden; schoon 'er ook voorbeelden zijn dat de *Beden* vijftien jaaren achter een gegeven werden; als in 1513. Het Huis van Oostenrijk ging verder, doende meer dan eens buitengewoone *Beden*, en hield die, welken voor een bepaald getal van jaaren gedaan waren, in stand, ja 'er ging bijna geene Staatsvergadering voorbij, zonder dat bij den aanvang of het eind van dezelve, een nieuwe *Beden* gedaan werd, welke de voorige tax zo ver te boven steeg, dat men ze deed van 30, 40, 60, ja van 100,000 Guldens. Wij voegen hier bij het 35ste Art. van gem. Vrouw *MARIA*, om aantetoonen, hoe haare navolgers ten deezen opzichte het recht met voeten getreden hebben. In 't gemelde Art. wordt gezegd: *Indien wij of onze nakomelingen in toekomstige tijden eenige Beden of andere saaken, komende tot lasten der voorsz. Landen, souden willen begeeren, dat wij ofte onse Oor, (na*

zaat of opvolger) als dan gehouden sullen zijn, selve in Persoon te
 komen, en te verschijnen ten behoorlijker plaatsen en plekken, bin-
 nen de voorsz. landen van Holland en Zeeland ende Friesland, elk
 in de haaren om aldaar onze eischen en begeerten te openen, ende
 antwoorden te ontvaen, sonder die voorsz. landen, ofte haare Ge-
 deputeerden, buiten lands te beschrijven of te doen komen. Hoe
 Filips, om geene andere voorbeelden bij te brengen, hier in
 gehandeld heeft, is uit de geschiedenisfen genoeg kenbaar; en
 hoe de Vorsten gewoon waren, bij dergelijke omstandig-
 heden te spreken, diend ten voorbeelde de taal van MAXI-
 MILIAAN EN MARIA, in het jaar 1480. luidende aldus: „dat
 „ also onlanx leden om te vervullen die groote oude zwaare
 „ kosten die wij doorgaans naar doode ende overlijden van
 „ wijlen zaliger gedachten, ons liefs heeren en vader Hertoge
 „ Karel wiens ziele Godt genadig zij, gehadt ende geleden
 „ hebben, en die ons dagelijx so langer so meer overkomen,
 „ also wel ter Cause van den Oorloge, ende omme beschut van
 „ onse landen, Heerlijckheden ende onderfaten tegens den
 „ Koninck van Vranckrijck, onsen vijandt, ende synre macht,
 „ ende oock tegens onsen rebellen, ende ongehoorsaamen on-
 „ derfaten van Gelre, ende andere onse vijanden quaet willen-
 „ de, als omme te onderhouden van ons en onsen staet, ende
 „ oock ons liefs soons wille den Graaven van Charlois, ende
 „ andersints, wij tot veele en diverse stonden verzocht en-
 „ de begeert hebben, en doen verfoeken en begeeren aan
 „ onsen Ridderchap, Edelen en goede Steeden, Landen en
 „ Onderfaaten van Hollandt, Zeelandt ende Vrieslandt, ende
 „ als een redelijcken Bede ende Precarie voor den voorleden
 „ tijd, ende oock omme seeckere toekomende Jaer schaeren,
 „ alsoo men wel heeft pleegen te doen, onsen voorvaderen in
 „ haren noden, ende sonderling aan wijlen zaliger gedachten
 „ van onsen lieven Heere ende Grootvader Hertoge Philip-
 „ pus, en oock aan onsen Heer Vader.” Op welk verfoek
 of BEDE hun toegestaan werd: een Precari van tagtig dui-
 zend Klinkaarts of Philipschilden tot dertig groote vlaamsche
 munte, het stuk, jaars ten lasten van Holland, Zeeland en
 Friesland, en dat voor den tijd van agt achtereen volgen-
 de

de jaaren. En voor Jaar-schaare voorleeden, zedert het overlijden van den vorigen Graaf, honderd en zestig duizend Philipschilden, van dezelfde waarde, in gereeden gelde. Dit was de prijs waar voor *Maximiliaan* en *Maria*, de voorige Privilegien bevestigden.

Deeze *Beden* noemde men oudtijds ook *Bottingen*, welken mede bij bijzondere gelegenheden door de Edelen en Onedelen moesten gedragen, en gewoonlijk om de drie jaaren betaald worden. Zij werden gevorderd wanneer de Graaf aan het Hof van den Keizer verschijnen moest; wanneer zijn zoon of broeder Ridder werd, en wanneer hij, of zijn zoon of dochter in den echt trad, welke gelden dan ook wel onder den naam van buitengewoone Bede gevorderd werden. De eisch die aan *Filips* toegeestaan was, en waar van *Maximiliaan* gelijk wij hier boven gezien hebben, melding maakte, bestond, in eene Bede van dertig duizend Schilden van vijtien stuivers ieder, die *Filips*, 1426, noodig had, ter voldoening van de knechten, die hij onder bevel van eenen *L'Isle Adam*, tegen zijne Nicht, Gravin *Jacoba*, in het land gezonden had. *Haarlem* betaalde hier aan 5000; *Delft* 4250, *Leiden* 3500; *Amsterdam* 3000, *Rotterdam* 1250, *Hoorn* 2000, *Enkhuizen* 625 Schilden. en de andere Steuen naar evenredigheid. In het volgende jaar deed hij een Nieuwe BEDE van twintig duizend Schilden, ter betaalinge van het krijgsvolk, dat in Holland bleef, in welke Bede, *Haarlem* droeg 4622, *Delft* 3305, *Leiden* 3305, *Amsterdam* 2833, *Rotterdam* 833, *Enkhuizen* 100 Schilden enz. In het jaar 1432. deed hij weder eene tweejarige Bede om, volgens het voorgeeven, te dienen tot een Landzoen, tusschen hem en vrouw *JACOBA*. Hij geen eind aan zijne eischen maakende, vorderde 1447. op nieuw een tienjarige BEDE, waar in schoon traaglijk bewilligd moest worden. In het Jaar 1452 vernieuwde echter *Filips* het aloude voorrecht der Edelen, daar in bestaande, dat alle Welgeboorenen die den krijgsdienst schuldig waren, en alle hooge Heerlijkheden *Vrijheid van de Graavelijke Beden* zouden hebben, dat ook naderhand 1515 door *Karel den IIden* bevestigd werd. In het Jaar

1462 of 1463 moest hem wederom een *tienjarige Bede* van 55183 Schilden opgebragt worden.

Zijn zoon en opvolger KAREL de Iste, maakte het niet beter dan hij. want naauwlijks had deeze in 1468 de Regeering aanvaard, of vorderde twee honderd en veertig duizend Leeuwendaalders, van dertig stuivers het stuk, voor zig; twee-entertig duizend Schilden tot speldegeld voor de Hertogin, zestien duizend Schilden voor bijzondere Dienaars, en vier duizend agt honderd Schilden tot vergoeding van reis en andere gedaane kosten, ieder schild ter waarde van vijftien stuivers. Beloopende te zaamen 532800 van die Schilden, waar van Holland en West-Friesland zouden betaalen 372800 en Zeeland 160000, welke sommen opgebragt moesten worden in den tijd van vijftien halve jaaren, en waar van de omslagen onder de steden en dorpen gemaakt werden; die welke *Maximiliaan* 1480 deed, is reeds boven gemeld. En hoe naauwkeurig de steden ook waren, in te doen beschrijven, van om geen vooruitbetaaling te mogen lastig gevallen worden, moesten zij echter daarin menigmaal bewilligen. In het jaar 1507 beloofden de Staaten de jaarlijksche ingewilligde Beden prompt te zullen voldoen; doch hier mede was de Graaflijke Schatkist, wiens bodem bijna altoos zichtbaar was, niet in orde te houden. Om desaangaande geene bewijzen van jaar tot jaar bij te brengen, zal het genoeg zijn te doen zien, dat in 1526 een *Bede* van tagtig duizend guldens 's jaars daar toe niet voldoende was. De Stadhouder sloeg boven dien voor te bewilligen in een geschenk aan de Landvoogdesse, bestaande in twintig duizend guldens, en in het volgende jaar bleek het geen wij zo even gezegd hebben; want de Landvoogdes, de Edelen, benevens de groote en kleine steden ten dagvaart beschreeven hebbende, vorderde de voorafbetaaling der gezegde *Bede*, en wat voorbedingen de steden daarbij ook maakten; men bekreunde zig desaangaande ten Hove weinig, wanneer men de penningen slegts eerst meester was; want schoon door *Amsterdam* bepaaldijk bedongen werd, dlt in geen gevolg te mogen trekken, zo was het genoeg, dat de Stadhouder in het jaar 1532. zeide dat de Keizer geld benoedigd was, om den Koning van De
ne-

nemarken het land te doen ruimen, dan op dit pas was het *Dordrecht* alleen. die uit erkentenis van de verkrijging der Privilegie van het *Stapelrecht* en andere voorrechten, in de vooruitbetaaling stemde, doch de andere steden bleven het standvastig weigeren.

In het jaar 1554. deed de Landvoogdesse wederom eene *BEDE* van twee honderd duizend guldens, die echter niet gemaklijk toegestaan werd. De Edelen vertoonden op de *dagvaart*, dat het land reeds met ruim 47000 guldens aan jaarlijkse renten belast was: waar van de hoofdsom meer dan 480000 guldens beliep, echter werd na veelvuldige beraadslagingen in de gemelde som ook bewilligd. En alhoewel de steden niets deden dan klaagen, over gebrek en schaarsheid, zo ziet men echter uit de bewilliging, die doorgaandsch volgde, dat de rijkdom der steden en derzelve Ingezetenen van tijd tot tijd vermeerderde, waar door zij dan ook in staat waren, de Graaflijke Schatkist te ondersteunen. Een oplettend Leezer, zal reeds zonder onze herinnering ontdekt hebben, dat de Graaven hunne Beden niet alleenlijk van tijd tot tijd verzwaarden, maar dat ook door hen het hier voorgestelde 35ste Artikel van het Groot Privilegie van Vrouw *MARIA*, geheel en al veronachtzaamd werd; dat zij in plaats van in Persoon de *BEDE* te doen; hunne eischen door den Stadhouder of Landvoogdes, deden voorstellen. Dan niemant van alle de voorige Graaven, trad dit recht onbeschaamder met voeten, dan de hoogmoedige *Filips*, en de tierannige *Alba*, die het te vernederend schein, om op de voorgemelde wijze zijnen nood vervuld te zien, en echter waren de Geldkisten nimmer schraaler voorzien dan in dien tijd. Het zal niet onnut zijn den staat des Lands hier ter neder te stellen, zo als dezelve was op het jaar 1557. en zo als *Karel*, Graaf van *Lalaing*, die geduurende de afweezendheid des Hertogs van *Savoijen*, het ampt van Landvoogd bekleedde, denzelve aan de algemeene Staaten te *Brussel* vertoond heeft.

De Vorsten inkomsten in de Nederlanden

beliepen in 1551

327960 - 17 -

De Renten, vermindering van Inkomsten, door vervreemding van veele Domainen en andere lasten van 1551 tot 1556. merkelyk toegenomen zijnde, beliepen dezelve nu	346818 - 5 - 5
Zo dat 'er te kort kwam	18857 - 15 - 5
NB. in een van deeze drie sommen is no- toir een abus, want zo de twee bo- venstaande goed waren, moest 'er te kort schieten 18857 - 8 - 5 doch zijn hier gesteld zo als in 't oor- spronglijke gevonden werd.	
De Hofhouding, Wedden en Jaargelden der Amptenaars bedroegen jaarlijksch	241574 - 19 -
Aan de bezetting in de Grenssteden wa- ren voor zes jaaren, aan levensmidde- len jaarlijksch toegelegd	25000 - : -
De Penningen bij 's Keizers tijd opgenomen beliepen	4230304 - : .
Die ten tijde des Konings en andere Schul- den	140000 - : -
Aan de Stenden des Keizerrijks	17465 - : -
Aan die van Antwerpen wegens Aluin	15000 - : -
Aan de achterfallen der nieuwe Vesting- werken	36435 - 12 -
Aan geschut en kriegsbehoefsten omtrent	30000 - : -
Aan Mondbehoefsten	238000 - : -
Aan geleende Penningen in 't jaar 1557	600000 - : -
Aan het Bootsvolk dat den Keizer overge- voerd had	42000 - : -
Achterfallen aan de Vlies-Ridders, Raa- den en andere Amptenaaren.	129040 - : :
Achterfallen aan het Krijgsvolk ten tijde des Keizers afgedankt	607311 - 1 - 2
Achterfallen aan het Krijgsvolk ten zelf- den tijde in dienst gehouden	329360 - 11 - 2

Ach-

Achterftallen aan het Krijgsvolk bij 's Konings tijd afgedankt	132515 - 14 -
Achterftallen aan het Krijgsvolk ten zelfden tijde in dienst gehouden.	

Deeze laatste post en nog een ander, betreffende 't geen men de Kooplieden ſchuldig was, ſtond in deeze begrooting nog open, dus den gantſchen ſtaat van 's Lands achterftallen, niet naar behooren kon opgemaakt worden; echter bleek 'er uit, dat de intrest der opgenomene penningen, gerekend tegen agt ten honderd, jaarlijksch omtrent *vier tonnen ſchats* beliep; dat het land boven dien meer dan *twee millioenen* ſchuldig was, en dat de andere jaarlijkſche laſten, behalven de intresten, alle de toenmalige inkomſten, bijna *drie tonnen ſchats* te boven gingen. Deeze ſchulden en achterftallen zocht *Filips* te boven te komen, niet door het vorderen van buitengewoone Beden, maar door den eisch van een *hondertſten penning* op de onroerende goederen, en een *tienden* en *vijfden* Penning op de Lakens, het Zout en andere Koopmanſchappen, doch 's Lands Staaten waren van oordeel, dat deeze achterftallen, wel den Koning, maar niet de Nederlanden betroffen, en dat zederhalven ook niet door dezelve behoorden gedragen te worden. *Filips* uit de ſterke tegenſtreving, welke de invoering van gemelden rooſten, 10den en 5den penning ontmoette, wel ziende dat dezelve niet ingewilligd zou worden, keerde tot het gewoon gebruik van *Beden* te rug, doch op eene onmatige wijze, vorderende niet meer dan *agt tonnen ſchats* jaarlijks, voor den tijd van negen jaaren. Na veelvuldige onderhandelingen die ter beſliſſinge van de ontſtaane verſchillen tuſſchen de Provintien, noodig waren, werd in die *Bede* bewilligd, op voorwaarde echter, dat de Staaten de behandeling der penningen en het betaalen van het krijgsvolk aan zig zouden houden. Ook werd in dat zelfde jaar, behalven het opſchieten van andere ſommen, nog bewilligd in eene buitengewoone *Bede* van *drie honderd duizend guldens*. Wat naderhand 1559 over den nieuwen eisch van de rooſte, 10de en andere penningen voorviel, zal elders gemeld moeten worden, om wel-

welke reden wij ook van de Beden, gedaan door de Hertoginne van *Parma*, in den jaare 1561 enz. en den eisch des Hertogs van *Alva* 1569, van den 10den penning hier geen verdere melding maaken.

Men zie de Registers van Mr. AART VAN DER GOES, in de Resol. der *Staten van Holland* op die jaaren, waar van wij in dit Art. gesproken hebben.

BEEK, doorgaandsch *Beek bij Aarle*, of ook wel *Aarle Beek* genaamd. Zie het geen gezegd is, op AARLE, eerste deel.

BEEK, een Dorp behoorende onder het Graaffschap 's *Heerenberg* in *Gelderland*. Dit heeft wel een kleine Kerk, doch 'er wordt geen dienst in gedaan.

BEEK is een der Dorpen en Heerlijkheden, in het Rijk van *Nijmegen*, liggende op de grenscheiding tusfchen *Gelderland* en *Kleefsland*. De Predikant van *Beek*, bedient ook *Upbergen*. Dit *Beek* ligt zeer vermaaklijk achter eenen Berg, en schijnt zijnen naam ontleend te hebben, van een meenigte stroompjes, welken alhier ontspringen en van de hoogte nederwaarts vlieten. Van het Heerenhuis bij *Beek* is weinig meer dan de grondflagen te zien. Voorheen behoorde dit Dorpje zo wel als *Hemmen* en *Malden*, aan de Heeren van *Groesbeek*, doch werd naderhand door onderscheidene eigenaars bezeeten.

BEEK, in 't Land van *Overmaas*, twee uren gaans van *Maastricht*, aan de grenzen van het Hertogendom *Gulik*, werd ter onderscheiding van het bovengemelde *Beek*; *Beek over Maas* genaamd. Dit Dorp heeft zijnen naam ontleend van een Beek, die daardoor heen, naar de Rivier *Geleen* loopt. Het is van eene weide uitgestrektheid, en heeft een groote Kerk, die wel eer aan *St. Marten* toegewijd was; doch nu tot een gemeen gebruik voor de Gereformeerden en Roomschegezinden dient. De eerstgemelden zijn aldaar, naar evenredigheid van de Landfreek, zeer talrijk en hebben ook een vrij beroep. Dit Dorp *Beek* ligt tusfchen vruchtbaare Koorlanden, en bloeit zeer, door den doortogt, van die welken van *Maastricht*, naar *Sittaart* en andere plaatfen reizen. Ook pascert door het zelve de Postwagen, van *Maastricht* naar *Venlo*, tweemaal ter week.

BEEK.

BEKK, (*Johannes van*) bij de Geleerden bekend onder den naam van BEKA, was een Edelman, gesproten uit het Geslacht der Stoutenburgen, welken uit een Adelijk geslacht van Amersfoort afkomstig waren. BEKA was Kanunnik te Utrecht, en heeft, zo als bekend is, geschreeven, de *Chronijk der Bisschoppen van Utrecht en der Graaven van Holland*. Deeze zijn arbeid, was door hem opgedragen, aan Bisschop JAN VAN ARKEL en WILLEM Graaf van Holland. Met de vervaardiging daarvan, had hij zig, gedurende den tijd van zeven jaaren, te Egmond bezig gehouden, volgens zijne eigene woorden, in gemelden opdracht gebruikt. Deeze Chronijk is door B. FURMERIUS met het vervolg van S. PETRI, en deszelfs aantekeningen, te Franeker 1612 in 't licht gegeeven. Naderhand is dezelve door ARN. STUCHELIUS veel verbeterd uitgegeeven, in zijne verzameling der *Utrechtsche Histoire*. PHILIP VAN LEIDEN, in zijn boek *van het Lof der Vorsten*, geeft BEEK of BEKA, deezen lof: wat eer (zegt hij) zouden de *Hollandsche Graaven* overig hebben, ten ware dat de gelukkige Abdij van St. Adelbert te Egmond en de monniken, als zij de daaden van die zelven Graaven, door hunne nachtelijken arbeid niet vereeuwigd hadden, en den Priester van Beek dezelve niet in 't kort beschreeven had. Gantsch anders is het getuigenis, dat GERARD VAN NYMEGEN van hem geeft; deeze zegt, dat BEKA wel gelijk naar een Timmerman, die zijn handwerk niet verstaat, wetende de stoffen, die hij van hier en elders gehaald heeft niet behoorelijk te plaatsen; dit vernederend oordeel van 's mans arbeid vervalft echter, als men weet wat gebruik SCHRIEVERIUS in zijn *Chronijk der Hollandsche Graaven*, daar van gemaakt heeft.

BEKA's Chronijk, loopt tot aan het jaar 1393, en niet zo als VOSSIUS zegt, tot 1246, ook niet zo als GOUDHOEVEN, zegt, tot 1245; want zij eindigt met den dood van FLORIS VAN WEVELINKHOVEN, wiens sterfjaar gelijk men weet, dat van 1393 was. Dezelve is ook te gelijk met die van HEDA, en L. HORTENSIUS, *Historia Ultrajectana*, in de *Latijnsche taal te Utrecht*, 1643. in folio herdrukt, en met zeer nuttige aantekeningen van A. BUCHELIUS en GYSBERT LAP VAN WAVEBEN, als ook met de Afbeeldselen der Bisschoppen verrijkt.

In het derde deel van de *Analeſta*, van A. MATTEUS, vindt men ook deeze Chronijk van BEKA.

Zie verder VAL. *And.*

BEEK, (*Kornelis van*) Kannonnik en Pastoor te *Utrecht*, leefde in de XVde Eeuw, en liet na een Chronijk van zijn Klooster. *Bisdom Utrecht*, Iſte deel.

BEEKBERGEN, ook wel *Bekbergen* genaamd, behoort onder het Schoutsamt van *Appeldoorn*, van waar het een uur gaans ten zuiden ligt. Men ziet aldaar een deſtige Kerk; die door een' Predikant bediend wordt. Bij dit Dorp is een Bosch het *Beekbergerwoud* genaamd, waaruit geen hout dan bij ſtreng vorst mag gehaald worden. Men vindt alhier vier Papiermolens. Voor het overige geneeren de bewooners zig met den Landbouw.

BEEKERKEN, (Zie) BIGGENKERKE.

BEEKESTEIN, is de naam van verſcheidene Lustplaatſen, in Holland en Kennemerland.

BEEKMAN, (*Iſack*) was de oudſte Zoon van *Abraham Beekman*, die zig, uit Engeland komende te *Middelburg* nedergezet had. *Iſack* oefende aldaar de praſtijk der Medicijnen; naderhand werd hij Rector te *Dordrechts*, en verwierf den roem van een beminnaar en vriend der Geleerden, en der Geleerdheid te zijn. Twee zijner Broederen mede liefhebbers der weetenſchappen, zijn Rectoren te *Rotterdam* en te *Vliſingen* geweest. Van *Iſack Beekman* zijn verſcheidene Natuurkundige en Mathematifche Schriften nagebleeven, waarvan echter slechts weinigen gedrukt zijn.

Deeze *Beekman*, was de eerſte met wien *Descartes*, bij zijne komſte in Holland kennis maakte. De Wijsgeer zig te *Breda* bevindende, zag aldaar een wiſkunſtig vraagſtuk taangeplakt; doch het zelve in de Nederduitſche taal geſchreeven, en dus voor hem onverſtaanbaar zijnde, verzocht hij de Omſtanders, het vraagſtuk, voor hem in 't Franch of Latein aſteſchrijven, dat *Beekman*, naar men zegt, deed, en dit leide den grond, tot een vriendschap, die echter naderhand weder gebroken werd; door dien, volgens het zeggen van *Descartes*, *Beekman* niet eerlijk zou gehandeld hebben, met het Tractaat over de

de Zangkunst, waarvan het origineel hem toevertrouwd was; hij zou hetzelfde naamlijk op zijn eigen naam uitgegeeven hebben; doch vermits men niet vindt, dat *Beekman* zig desaangaande al of niet verantwoord heeft, is zulks niet te beslissen, *Beekman* wordt door *van Balen* in zijne *Beschrijving van Dordrecht*, bl. 674. genaamd, een man, ervaren in de Wijsbegeerte en Wiskonst; ja *Descartes* zelf, getuigt veel van hem geleerd te hebben. Uit zijn huwelijk heeft hij nagelaaten, één Dochter, die daarna in Huwelijk had, den Heer A. VAN DER PERRÉ, Burgemeester van *Vlissingen*.

Uit de aanteken van BAILET, in 't Leven van *Descartes*.

BEEKMAN, (*Martinus*) Drosfaard en Dijkgraaf der *Barronie van Asperen*, heeft zig in het jaar 1745. onder onze Lands Geschiedschrijvers, een plaats verworven, door het in 't licht te geeven, van zijne *Beschrijving van de Stad en Baronnie van Asperen*, waarin vertoont word, haare Oudheid, Gebouwen, Hooge en andere Regeering, enz. De Drost heeft deeze zijne *Beschrijving* (waarvan wij ons op het Art. *Asperen* be- diend hebben) verdeeld in twee-en-twintig Hoofdstukken, behelzende alles wat tot een volledige *Beschrijving* vereischt wordt. Dezelve is met eenige Kunstplaatn verfierd, en gedrukt te *Utrecht*, in gr. 8vo.

BEELART, (*Gerardus*) Zoon van den Burgemeester *Beelart*, geboren te *Heusden*, doch afkomstig uit het oud geslacht van dien naam, in het Land van *Kempen*, alwaar deszelfs Voorouderen de eerste Hoofdschouten geweest zijn.

GRAMMAIJE, *Taxandria*, bl. 9.

BEELDSTORMING in de *Nederlanden*, dit allerhaatelijkst bedrijf is in alle deszelfs omstandigheden zeer aanmerkelijk, en wel voornaamlijk om dat het zig onvoorziens openbaarde, en als een snelle blixem door het gantsche Land vloog, zo dat 'er bijna geen Stad was, die daardoor geene schade leed. Wat aanleiding tot het Beeldstormen gegeeven heeft is ligter te zeggen, dan, waar ter plaatse het zig eerst openbaarde. Zie hier de oorzaak daar van. Toen *Filips* naar Spanje vertrokken was, gebood hij, bij Brieven, de Landvoogdesse *Margreta van Parma*, de regels van het *Concilie van Trente*, alomme te doen af-

afkondigen, en de Kettters, met vuur en zwaard te vervolgen, welke schrikbaare bevelen, maar al te naauwkeurig, door de zogenaamde Geloofsonderzoekers, en derzelver gemagtigden ter uitvoer gebragt werden, daar bij kwam dat zulks geschiedde in een' tijd, waarin reeds alles, eerst door de geweldenaar van *Granvelle*, en naderhand door anderen die zijne voetstappen volgden, en het oor der Landvoogdesse hadden, of laat ik liever zeggen, die haar volkomen bestuurden, overhoop geworpen was. *Granvell's* onmenschelijk gedrag had den afkeer tegen hem algemeen doen worden, en het getal der Onroomschen, van dag tot dag doen toeneemen, zo dat zij zig niet ontzagen, op de openbaare wegen en velden ten aanhoore van duizenden, te prediken. Het een en ander maakte het gemeene volk, daar door niet weinig gestijfd werd, de *Spaansche Tiranij* langs hoe ondraaglijker, en deed het overslaan tot de stoutheid, van de onschuldige Beelden en Kruisen die op de wegen stonden te vernielen, welke spoorlooze moedwil daarna mede in de Kerken en Kloosters geoeffend werd.

Sommigen willen dat deeze woede, te *Iperen*, doch anderen zeggen, bij *Kortrijk* eenen aanvang genomen heeft. Dit onbeslist latende, is 't ondertuschen zeker dat zij haar hoofd opstak in *Westvlaanderen* tusschen de *Leije* en de *Zee*, in de maand Augustus des Jaars 1566, in een' tijd, dat de Graaf van *Egmond*, als Gouverneur, ten Hove ontboden, en zig dewaards begeeven had. Bij de woedende, voegden zig Dieven, Roovers en ander schuim van volk, en als iets zonderlings is hier bij aantemerkē, dat men nooit geweeten heeft, wie den aanlegger van dat helsch bedrijf geweest is. De wapenen waren stokken, bijlen, hamers, touwen, enz. al werktuigen bekwaamer om te vernielen, dan om zig te verdedigen of te vechten, zijnde, volgens de echtste verhalen, slegts zeer weinigen van deeze Kerksehenderen, van geweer voorzien geweest. De verfoeijelijke rol in Kerken en Kloosters, ten platte lande gespeeld hebbende, nam dezelve in de Steden eenen aanvang; Beelden, kostbaare en konstrijke Schilderijen, Sacramenthuiskens, Altaaren, enz. werden vernield. Boeken, noch Grafzerken, ja zelfs niet de begraavene lichaamen werden

v. D! pl. IV.

J. Gys, inv. et delin.

Rein. Vinkler, sculp. 1786

BEELDSTORMING IN DE NEDERLANDEN.

ve
re
rij
de
o
l
l
t
d
o
r
C
E
it
de
w
8
er
za
be
tee
I
dit
ge

verschoond. In den tijd van drie dagen, waren meer dan vierhonderd Kerken geplonderd. Binnen *Antwerpen* nam het zijnen aanvâag met de verwoesting van de groote Kerk, op den 20sten der gezegde maand Augustus, tegen den avond om zes uren, en nog voor middennacht, was dat overheerlijk gebouw inwendig van alle deszelfs sieraadjen beroofd. Dit verricht zijnde liep het ontambaar graauw met geroofde brandende Waschkaarsen, onder een aanhoudend geschreeuw, van *Vive le Geux*, naar de andere Kerken, Capellen en Kloosters, alwaar mede alles den moedwil der Plonderaaren ten doel stond, blijvende het in sommige dier Gebouwen niet bij de mishandeling en vergruizing van het levenlooze alleen, maar zelfs moesten de Levendigen in de algemeene ramp deelen. Te *Middelburg* en in gantsch *Zeeland*, vergenoegde de oproerige gemeente zig niet met het breeken der Beelden, maar eischte, ontslag van allen die om den Godsdienst in hechtenis zaten; aan welken eisch de Magistraat en de Bischof, ter voorkominge van bloedstorting, gedwongen waren te voldoen, met bijna twintig gevangenen lostelaaten. In de Provintie van *Utrecht* begon de Beeldstorming op den 14 Augustus. In 's *Gravenhage* waren de onzinnigen niet te vreden met de Beelden uit de Kerken te doen ruimen, maar begeerden ook, dat ieder die een beeld in zijn huis had, het zelve zou ten voorschijn brengen, op dat het verbrijzeld werde. In andere plaatsen was, door voorzorg van de Magistraaten, den moedwil voorgekomen, door de Beelden bij tijds in veiliger bewaarplaatsen te doen brengen, gelijk zulks onder anderen ook te *Amsteldam* aan de Geestlijkheid bevolen werd; doch deezen in hunnen ijver te driftig, en bij lichten dage aan het verhuizen zijnde, werd zulks door Ambachtslieden en anderen gezien, die hen op den 23sten Augustus, noodzaakte de Beelden weder te brengen ter plaatse daar ze behoorden. In de Oude Kerk alwaar men met plonderen reeds bezig was, werd zulks door de schutterij gestuit.

De Roomschezinde Schrijvers hebben niet nagelaaten, dit alles op rekening van de *Geuzen* te stellen, en 'er over geschreven, als of het door de hoofden der *Gereformeerden*

bestoken geweest ware; doch geen van allen heeft immer een man van naam met die boosheid durven belasten, ook zijner integendeel bewijzen genoeg voor handen, dat de eersten en aanzienlijksten, ja zelfs alle weldenkenden, deeze daad met verachting beschouwd hebben. Zeker *Roomschgezind Schrijver* zegt zelfs: *Doch men moet ook bekennen dat aldit woede en Beeldstormen, niet op rekening van de bezadigdste en bescheidenste Gereformeerden moet gesteld worden. De oprechtste van hunne Historieschrijvers, vallen 'er zo wel tegen uit dan wij.* Tot slot van dit Art zullen wij hier nog bijvoegen een plaats uit een der Brieven van *W Lindanus*, in leven Bisshop van *Roermond*, om aan te toonen, dat deeze schielijk ontstaane woede, meer eene booze verrukking, dan ijver voor het Geloof, en tegen deszelfs uitgekretene misbruiken was. „ Geloofwaardige oog- „ getuigen (zegt hij) hebben verhaald dat, wanneer de Lei- „ denaars, in het jaar 1572. het Klooster der Minderbroeders „ buiten de Rijnpoort, gingen onder de voetbaalen, iemant „ in de plaats van een vandel, het afbeeldzel van den Duivel, op een lange spiesse vooruitdroeg; zo dat wel te zien „ was, wat meester zij dienden. En de Beeldstormers hebben op verscheiden plaatzen getoond, dat zij meer van het afbeeldzel van den Duivel, dan van Christus hielden. Zeker Spanjaart te Londen in St. Pauls Kerk komende, en zijne oogen herwaards en derwaards keerende, zag geen eene Schilderij van een der heiligen. Verder ingetreden zag hij het afbeeldzel, dat geheel en ongeschonden was, van den Duivel, dat men gewoon was, onder de voeten van St. Michiel te schilderen. De Spanjaard, zijne gramschap niet kunnende betoomen, trok den degen en begon lustig op den Duivel te slaan, zeggende, voort, gij moet 'er zo wel, als de rest van daan. Zo hebben zij het ook te Antwerpen gemaakt, daar zij in dien loffelijken oorlog tegen de Beelden, niet alleen de twee Moordenaars gespaard hebben, maar na dat zij het staande Christus beeld, en dat van den Engel, die doorgaansch bij den goeden Moordenaar gevoegd word, verbroken en vermorfeld hadden, hebben zij, alleen dat van den Duivel, die bij de kwade Moordenaar

„ ge-

„ geplaatst was , ongeschonden gelaaten , zo als ik (zegt *Lindanus*)
 „ met eigen oogen en groot leedweezen gezien heb , waarom ook
 „ het volk al scherfende zeide , dat zij wel gedaan hadden ,
 „ met de handen aan hunnen Heer en Meester en niet aan
 „ hunnen broeder te slaan. En als ik (zegt hij verder) in
 „ het jaar 1572. weder in mijn Bisdóm was gekeerd , daar
 „ het alles door de woede der Geuzen overhoop lag (waar toe ik
 „ als mede *Inquisiteur* hen aangefpoord had , moest hij 'er bijge-
 „ voegd hebben) heb ik , zo als ik het Choor van de Hoofdkerk
 „ te Roermonde bezigtigde gezien , dat alles van den hoo-
 „ gen Outaar weg geroofd was , de drie beelden van de Hei-
 „ ligen verbrand waren : maar dat 'er nog een klein beeldje
 „ was gespaard , het welk doorgaansch bij de H. Maagd Geno-
 „ veve werd geschildert ; en de Duivel met een blaasbalk ver-
 „ beeld. Ik pakte (zegt hij) het aanstonds aan , en smeet
 „ het tegen de aarde , zeggende vertrek van hier Duivel
 „ Liglijk beseft men , dat wij de Historietjes van die Duivels-
 „ beeldjes , voor rekening van den *Inquisiteur Lindanus* laaten , en
 „ ter goeder trouw gelooven , zonder juist de Beeldstormers te ver-
 „ deedigen ; dat zo zo al waar zijn , gemelde Beeldjes eerder toe-
 „ vallig , dan met opzet verschoond zijn gebleeven , om reden ,
 „ dat als men de plondering van de Kerk te *Antwerpen* nagaat ,
 „ en ziet hoe onbesuisd ; ja zelfs met Levensgevaar het Chris-
 „ tus beeld van boven nedergetrokken is geworden , dan zal men
 „ ras begrijpen , dat de drift geen gelegenheid overgelaten heeft
 „ om juist het beeld van den Duivel te verschoonen. Begeert
 „ men ondertusfchen meer dergelijke Historietjes , men leeze
 „ MEERBEEK EN STRADA.

BEELHEN ; ook *Bielhem* , is een verbasterde naam van *Beth-
 lehem* , een Klooster in Gelderland. Zie *Bethlehem*.

BEEM , of BEDUM , een fraai dorp in *Hunsingo* , eerste kwar-
 tier van de *Groninger Ommelanden* , komende in de oude Kronijk
 voor , onder de benaaming van *Bedderwalde*. Het zelve ligt op
 een laagten doch zeer vruchtbaaren grond. Men geloofte dat het
 zijnen naam gekreegen heeft , van den ongemeenen toeloop van
 Godsdienstigen , en het doen van zeer ernstige gebeden ter
 dier plaatse ; waar van de oude Jaarboeken getuigen , dat WIL-

FRIDUS en RADFRIDUS, wier vierdag volgens *Molanus*, in de Roomsche Kerken aldaar op den 3den December gehouden wordt, niet alleen gewoond, maar ook door de *Noormannen*, na dat dezelve *Groningen* verbrand hadden, doorstookten zijn geworden, en wel terwijl zij in den gebede waren. Volgens het algemeen verhaal, is aldaar ter hunner aandenken, eerst een houten en daarna een veel sierlijker steene kerk opgericht, en door den Bisfchop gewijd. Na de verandering van Godsdienst in deeze landen, is de kerk van *Beem*, gebragt onder de Clasfis van *Middelstum*, en wordt door een eigen Predikant bediend.

BEEMSTER, (De) voorheen een der grootste *Waterlandsche Meiren*, hebbende ten Oosten de *Purmerender* en *Oosthuizer Ban*, en ten Westen het *Schermer Eiland*. In geschriften van de tiende of elfde eeuw, draagt deeze Meir den naam van de vloed *Barmestra*, waar voor *Wilhelmus Procator*, *Keemstra*, doch *Melis Stoke*, beter, *Beemstre* geleezen heeft. Reeds in het jaar 1570 was men bedacht tot de droogmaking derzelve, doch de aanhoudende Spaansche Oorlog, deed de bedijking staaken. In den aanvang van de 17de eeuw, werd dit werk door *Dirk* en *Hendrik van Os*, *Jan ten Grootenhuis*, *Jan Klaaszoorn Kroon*, en eenige anderen, ter hand genomen, na dat daar toe op den 21sten Maj 1607 Octrooi verleend was. 's Lands Staaten bewilligden daar in te gereeder, vermits dat water, volgens zijnen aart aanwasfende, jaarlijksch wel vijfen-twintig morgen lands weg nam. De voorwaarde waar op het Octrooi verleend werd, was dat het werk in vier jaaren tijds moest voltrokken zijn. In 1608 werd 'er een aanvang mede gemaakt, doch in het jaar 1610 brak de reeds gemaakte bedijking op verscheidene plaatsen weder door. Daarna op den 15den Februarij, van dat jaar naamlijk, werd aan de onderneemeren, een uitgebreider en voordeeliger Octrooi verleend; de gaten werden met alle mogelijke spoed weder dicht gemaakt, en alles met zo veel ijver en overleg, in zijne slooten, wegen en wateren verdeeld, dat de kavelingen van de gantsche Meir, den 30sten Julij 1612 op het Slot te *Purmerend* geschiedde. Het droogmaalen geschiedde door

door veertig Molens, en nog heden werd de Beemster met vijftig Molens droog gehouden. Op den gemelden 30sten Julij wordt daar ter plaatze, deeze droogmaaking jaarlijksch door een Dankpredikatie herdacht, en weinig dagen daarna is het Beemster Kermis en Paardemarkt. In de tegenwoordige Co-hieren, is de *Beemster*, behalven de vergraavene Landen, Dijkettingen en Pleinen, aan geslagen voor 7794 morgen, 255 roeden en 6 voeten. De wijde der Ringsloot is doorgaans agt roeden, en de diepte agt voeten. Op de breedte van agt roeden, legt een' dijk van twee roeden glooijens, anderhalve roede kruins, en twee en een halve en drie roeden druipens, ter hoogte van zeven zijfsche voeten. Een sloot van een en een halve roede, scheidt deezen dijk van de binnenlanden. Tien groote wegen, drie roeden breed, en even verre van elkander, loopen naar aanwijziug der kaarten, kruiswijze door de *Beemster*, van welke wegen de middelste en langste, de lengte van 2900 roeden heeft. De meeste deezer overheerlijke wegen, zijn ter wederzijde met hoog opgaande boomen beplant, waar door dezelve lommerrijke laanen vormen. Benevens die wegen leggen de slooten, watering en middeltochten, allen zeer net verdeeld. De gantsche *Beemster* is verdeeld in vijf deelen, als *Midden-, Noord-, Oost-, West- en Zuid-Beemster*, en schoon in ieder deezen deelen plaats tot een kerk is, zo is 'er echter slegts een in *Midden-Beemster*, welke kerk een vrij hoogen toren heeft. Het verblijf van de *Beemster Dichterresse*, Mejuffr. *de Wolf*, geboren *Bekker*, heeft sedert eenige jaaren deeze plaats zeer berugt gemaakt. Het weiland is 'er ongemeen, doch de Lusthoven niet meer zo fraai dan eertijds. In het Jaar 1743, telde men 'er 2078 Bewooners, zo jong als oud, en in 1749, waren 'er 497 huizen.

Wat de regeering betreft, de *Beemster* maakt een Baljuwschap op zig zelven uit, wordende de Hooge Vierschaar aldaar gespannen, door den Baljuw, die door 's Lands Staaten aangesteld wordt, en zeven Hoog-Heemraden, tot welk Collegie mede behoort, een Secretaris, een gezwoore Klerk, en een gerechtsbode. Viermaal 's jaars wordt de Vierschaar gehouden op het Stadshuis te *Purmerend*, doch de vonnissen over lijf-

strafbaare zaaken, worden in de *Midden-Beemster* ter uitvoer gebragt. De laage Rechtbank bestaat uit den Schout, die in naam van den Baljuw, welke hem benevens zeven Schepenen aanstelt, de Vierschaar-spant, en met de Schepenen om de veertien dagen te *Purmerend* rechte dag houden.

Het Dijkbestuur wordt geoefend door den Dijkgraaf en zeven Heemraden, een Secretaris, twee Penningmeesters en een Bode. Het Kollegie der *Hoofd-Ingelanden*, bestaat uit 18 Leden, die over het hooren der Rekeningen en doen der omflagen staan; deezen houden hunne vergadering in het Burger Weeshuis te *Amsteldam*, de week na Paaschen.

Zie *Oÿtrooi en Keure voor de Beemster*.

BEERENBURG, een zeer aanzienlijk Huis, onder *Leiderdorp*.

BEERENDRECHT, een Dorp in de groote Zuid-Hollandfche Waard, zie BARENDRECHT.

BEERENDRECHT, wel eer een aanzienlijk Adelijk huis in Rhijnland, onder de Ambachtsheerlijkheid van *Leiderdorp*, aan den laagen Rhijndijk, omtrent het Schouw, zijnde een groot half uur gaansch van *Leiden*. Het zelve was wel eer een Leengoed, van de Abdij van Rhijsburg, en door *Clara van Beverendrecht*, ten huwelijk gebragt, aan Mr. *Frank van der Meer Pietzers*, Baljuw en Dijkgraaf van Delfland, die het zelve naliet aan zijnen zoon *Johan van der Meer van Berendrecht*; dit huis vervallen zijnde, is gesloopt en naderhand gebouwd in de Ambachtsheerlijkheid van *Aarlanderveen*, over het Dorp *Aiphen* aan den Rhijn.

OUDENHOEVEN EN VAN LEEUWEN.

BEERENDRECHT, anders *Cijs* genaamd, is een Hofftede, onder het Ambacht *Zoeterwoude*, tegen over de Lamme aan de Vliet, een kwartier uur gaans van *Leiden*, het zelve is berucht geworden door de Schansen aldaar den 8sten Junij 1574, door de Spanjaarden in het tweede beleg begonnen en te vergeeffch door de Leidenaaren aangevallen, zijnde dit de grootste en sterkste der Schansen om *Leiden*. Dit huis was aangelegt 1524 met twintig morgen lands, door *Jan Klaas Jansze van Beerenrecht*, Dijkgraaf van Rhijnland, en werd van 1525 tot 1536 aan de Graaflijkheid als Leengoed opgedraagen, en daar van

WC-

vroer
de in
men
de
re-
en
18
m-
ger
p.
e
r-
n
f
e
ht
oor
ich
en
14
m-
536
17

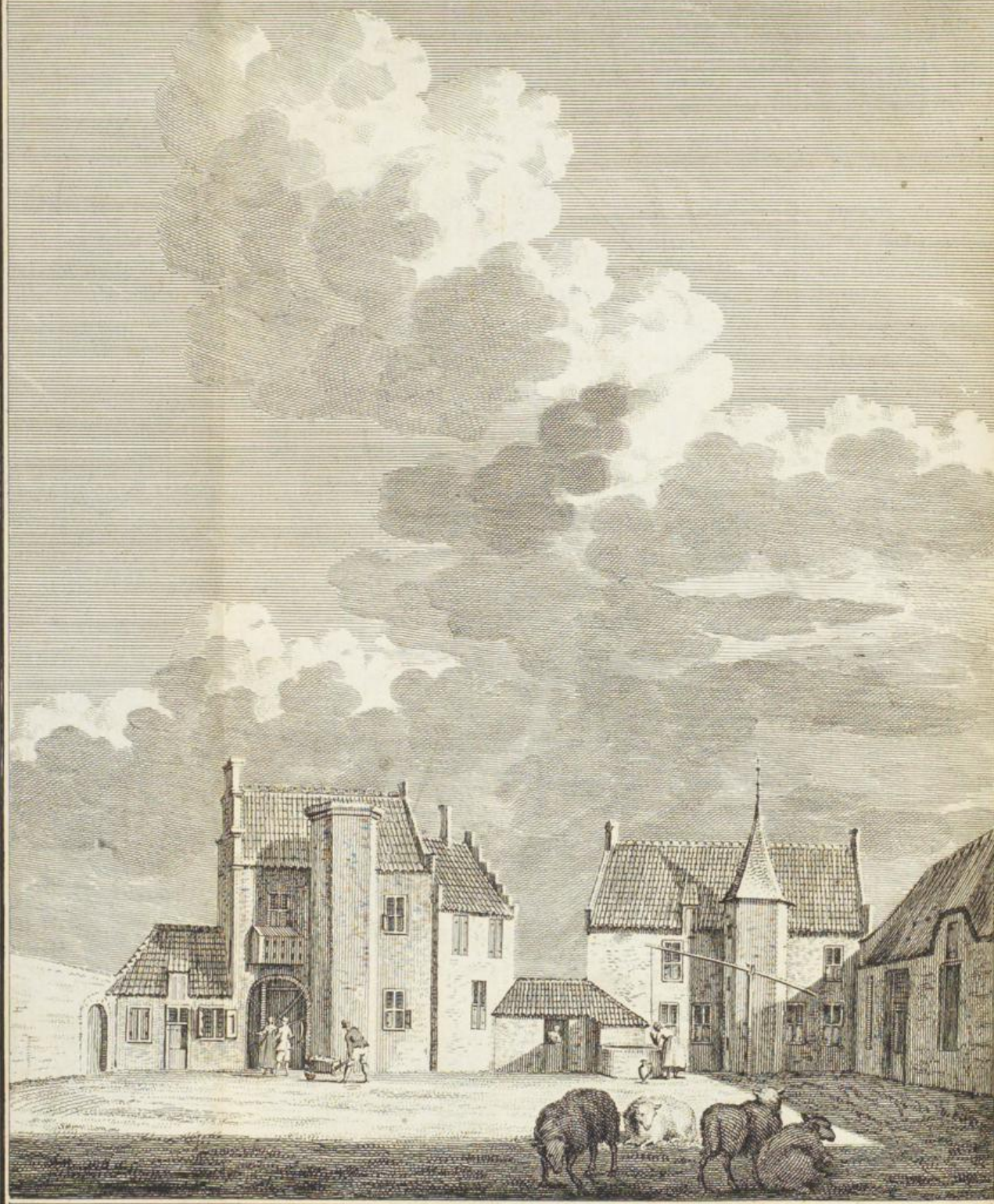
F.
s uitvoer
n., die in
Schuyven
men om r

apud op
pense en
dier in 18
ma ter on
in Bayre

er Lieder,
Erländische

mit in Rhip
ry, an die
e groot lief
ves Lee-
er van de
de Men
ere te-
becht, de
word in de
Duy d'lyen

fiede, or-
ne van de
is kucht
gy, door
gegeefich
nie er
gr 1704
Beven-
t. 1596
aar 1704
WV.

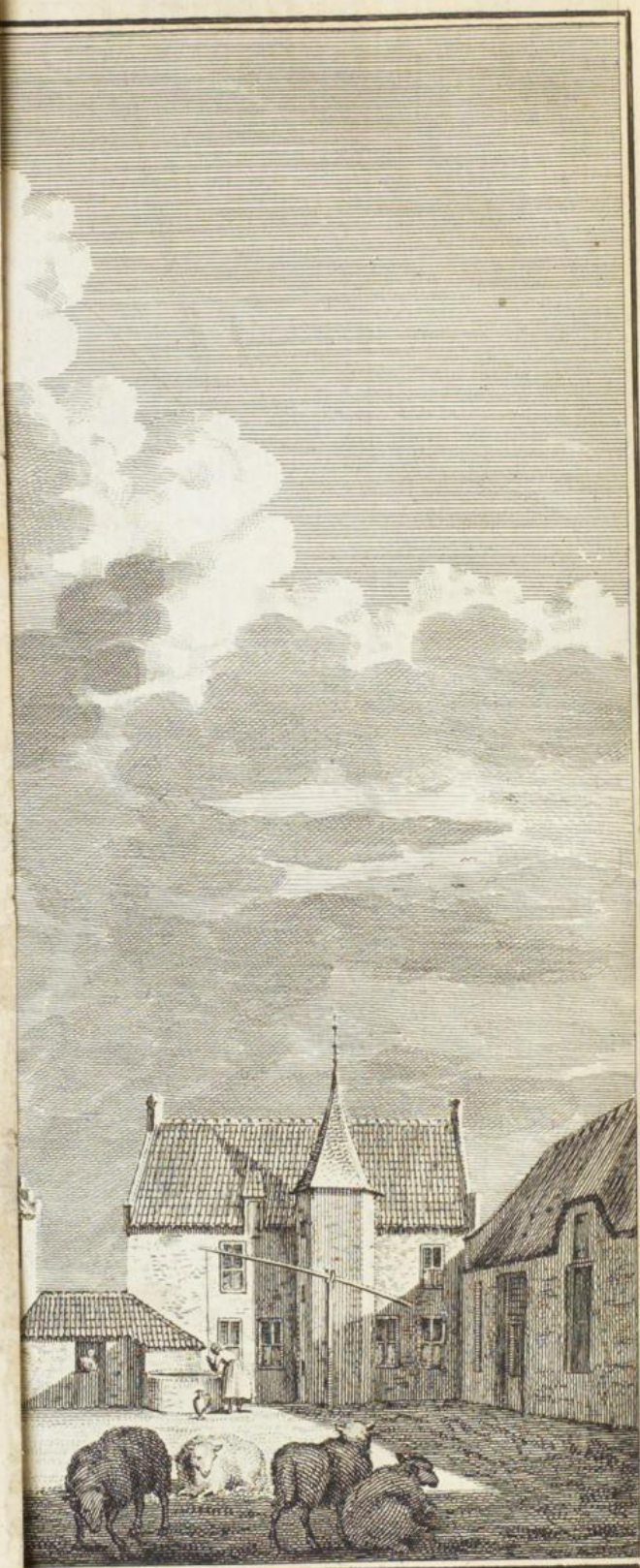

C. Prentk. ad. del.

A. van 't Laan fec.

De *ABDY* van *BEERN*.

I. Hartig Excudit.

van BEERN.

A. van D. Laan fecit.

Excudit.

BEER

weder ontvang
das in 1580 m
die het nalliet a
fchooten.

BEERENKAM
der Nieuwkerk
grast met een
plantaadjen, t
van Bentinck.

BEERNE, is
gen Maasdijk
opgerecht, d
Kasteel hier
der Premonf
deze Abdi
te hebben,
en zijne Ka
toen die
moesten
het jaar r
gehoogen e
dan veer
kant tot
als ook t
wasfen,

BEERS,
Baarderade
de Vaart de
wedermeer
van Kempo
en Predikant
Clasfis van L

hans, een
van de Maas,

weder ontvangen. Heer *Jan van Beerendrecht*, verkreeg het dus in 1580. naderhand is het zelve verkocht aan *Pieter Ouseel*, die het naliet aan zijnen zoon *Daniel Ouseel*, Predikant te Voorfchooten.

VAN LEEUWEN, *Bat. Ill.*

BEERENKAMP, een *Heerenhuis*, in 't ampt van Veluwe onder Nieuwkerk, zijnde een oud gebouw, staande in een diepe graft met een vaste brug omringd, en omgeeven van veele plantaadjen, behoorende aan den Heer *Gofen Geurt*, *Baron van Bentinck*.

BEERNE, is een half uur N. O. van *Heusden*, langs den hoo-gen Maasdijk gelegen. In het jaar 1134 werd alhier een Abdij opgericht, door zekeren *Folcoldus*, of *Folco van Beerne*, wiens Kasteel hier geleegeu was: en werd gesteld onder de orde der Premonstreiten. Geduurende de Spaansche Oorlog, heeft deeze Abdij zeer veel geleden, en eindelijk naar alle rampen te hebben doorgestaan, werd ze geheel verwoest. De Abt en zijne Kanoniken verschuilden zig te 's *Hertogenbosch*, dat zij toen die stad door de Staaten bemagtigd werd, ook weder moesten verlaten, onthoudende zig toen te *Vilvoorden*. In het jaar 1648. werden de Abdijgoederen door de Staaten aangeflagen en verhocht; zijnde van de Abdij niets meer overig, dan eenige bouwhuizen, en een voorpoort met een laag zeskant torentje: de grond waar op de kerk wel eer gestaan heeft als ook het kerkhof, is geheel met puin bedekt en ruigte bewasfen, echter ziet men 'er nog verscheidene Grafzerken.

BEKA, pag. 48. HEDA, pag. 156.

BEERS, een der zestien dorpen van de Friesche Grietenij Baarderadeel, in het kwartier van Westergoo, liggende aan de Vaart de Zwette, door *Wiel* naar *Forwert* gaande, en Britswerdermeer. Alhier ligt de staate *Unia*, die in het jaar 1443 van *Kempo Unia* bewoond werd. Het dorp *Beers* heeft Kerk en Predikant, die ook *Jellum* bediend, behoorende onder de Clasfis van *Leeuwarden*.

WINSEMIUS EN SCHOTANUS.

BEERS, een ander dorp van dien naam, in 't land van Kuik, aan de Maas, nog vind men in de Meijerij van den Bosch

drie dorpen, die mede deezen naam draagen, doch onderscheiden zijn in *Ooster-, Midden- en Wester-Beers*.

BACHIENE, *Geogr.* 1330.

BEERS, een dorp tusfchen *Kuik* en *Grave*, en dus in Staats-Brabant, welk Dorp een eigen Rechtbank heeft, die uit zeven Schepenen bestaat. In het zelve staat eene Heerehuizing, die met deszelfs tuin binnen een graft beslooten is, fchijnende weleer een Adelijke Hofftede geweest te zijn; de bezitter daar van, was wel eer een Leenman van den Baron van *Kuik*. In het zelve staat een Gereformeerde Kerk, die door een eigen Predikant bediend wordt.

De *Beersche Maas* heeft van dit dorp haaren naam ontvangen, men verftaat daar door het *Maaswater*, dat zo dra die Rivier tot een zekere hoogte gewafsen is, landwaards in loopt, en de daaromtrent geleegene Landerijen, doet overvloeijen. Daar toe zijn op de uitwaarden maar even beneden *Kuik* tot *Katwijk*, en verder van het bovineinde van *Gafel* tot *Grave Zomerdijkje's* opgeworpen, die tot een zekere peil onderhouden worden; waar over het water, ter diepte, van *één, twee, drie*, en meer voeten, (naar gelang van de hoogte der rivier) binnenwaards loopt. Het water, dat over den *Zomerdijk* tusfchen *Kuik* en *Katwijk* invloeit, loopt naar- en over de *Kuiksche* en *inlandsche broeken*, en verder over de Landerijen, tot het Dorp *Beers* behoorende. Doch, het water, dat bij *Grave*, over den *Zomerdijk* stort, loopt te rugge, en als hooger opwaards, in de nabij geleegene landen van *Gafel*, en het water deezer beide overloopen, aldaar bij *Beers* zig ontmoetende, verspreid zig lings en rechts, en na alle laagstens overftroomd te hebben, valt het in 't riviertje de *Raam*, loopende met het *Raamwater* langs de ftad *Grave*, door de landen van *Ravestein*, *Megen*, enz. voorbij den *Bosch*: moetende daarna, door den overlaat bij *Baartwijk*, en de *Kleine Maas*, en door deezen in den *Biesbosch* zig ontlasten. Gemelde overloop der twee *Zomerdijkjes*, die den omloop der *Beersche Maas* genaamd werden, begint als 't water der *Maas* te *Grave*, tot 16 voeten en 4 duimen, boven de gemeene peil gereezen is, waar van in zonanige gevallen, een teken gegeeven wordt, door een Ka-

nonschoot uit de Vesting van *Grave*, ter waarfchouwing der Landlieden. Deeze overloop is reeds federt langen tijd, dus ingerigt, volgens zekere overeenkomsten, en diend om het Rijk van *Nijmegen*, en het ampt tusfchen Maas en Waal, door de ontlasting, welke hier mede gefchied, te verfchoonen, en voor inbraken en overftroomingen te beveiligen.

Zie *Rivierkundige Aanmerkingen van Lotzy*, in de Voorreden, bl. 6.

BEERSE een Adelijk Huis, in Overijfel, in de nabuurfchap van *Omme*, behoorende met *Eerde*, aan den Baron van *Pal land* tot *Oosteryeen*, die 'er het recht van aanftelling zo tot de Magiftraaten als Predikant, heeft.

BEERTA, eertijds *Beertje* en *Berethe* genaamd, omtrent een uur gaansch, ten N. W. *Winfchoten*, is benevens de daaraan onderhoorende buurfchap, *Beefter Hamrijk* een der *Old Ampten*, onder het gebied der Stad *Groningen*, dat ook Kerk en Predikant heeft, fttaande onder de Clafsis van *Westwoldingerland*; een der aanzienlijkfte en verft uitgeftekfte Dorpen deezer *Provincie*. De *Mennoniten*, die hier veelen zijn, behooren tot de *Vlamingen*, en worden door drie *Leeraaren* bediend. Voortijds was aldaar een *Nonnenklooster* van de *Norbertiner orde*, die daarna verplaatst zijn, maar het *Kufemer Klooster*, bij *Sijbaldebuuren*, in het *Westerkwartier*: ook wel *Manaa's poort* genaamd. Welke beide Kloosters een en dezelfde *Stichter* hadden,

VAN DER HOUVE, II. deel, fol. 170.

BEERTA, zo als *Gabbema* zegt, een der drie of vier-en-veertig Dorpen, tusfchen *Groningerland* en *Oost-Friesland*, met den *Watervloed* van 1277. vergaan.

Zie *Watervloeden*, pag. 93.

BEERUM, een Dorp ten O. der rivier *EA.* geleegen hebbende, doch door den inbreuk van den *DOLLART* mede vergaan.

ibid. ibidem.

BEERSELE, (*Fan van Withem Heer van*) Zie *WITHEM*, (*Fan van*)

BEERWOUDE, Overfte binnen *Bergen op den Zoom*, in het jaar 1584, zijnen aanflag, om gemelde stad verraderlijk in handen van *Parma* te leveren, ontdekt ziende vlugtte op de annadering van

den Graaf van *Hohenlo*, tot den vijand, en ontweek daar door zijne welverdiende straf.

BOR, XIX. boek, bladz. 41.

BEEST is het zesde en laatste Ampt van het *Kwartier van Nijmegen*, liggende aan de overzijde van *Lingen*; waar door het van de *Thielerwaard* wordt afgesneden: en zijnde ten O. N. en W. ingeslooten, door de Graafschappen, *Buuren*, *Kuilenburg* en *Leerdam*, de laatste Amptman was, Heer *Otto Willem Henrik*, Graaf van *Bijland*, zedert 1768.

Dit Ampt is van een klein bestek en bevat niet meer dan twee plaatsen, naamlijk *Beest*, wel eer een stad, doch nu een tamelijk Vlek aan de *Lingen*, en het dorp *Renoij*, een weinig westwaards *Beers*. Naar die beiden plaatsen wordt dit Ampt doorgaansch *Beest* en *Renoij* genoemd. Digt bij *Beest* staat het aanzienlijk slot *Wolfswaard*, zijnde van een hoogen ouderdom, en weleer bewoond door den Baron van *Bausfel*. In de XIV en XV Eeuw heeft het zelve verscheiden harde belegeringen uitgestaan.

VAN DER HOUVE 2de deel, fol. 80. PONTANUS, *Geldersche Geschiedenisfen*, fol. 128. 238. 303.

BEETGUM, een der dorpen van de Grietenij *Menaldumadeel*, in het kwartier van *Oostergo*, liggende een half uur ten oosten van *Berlikum*. Voor de bedijking van de *Bilt*, behoorde dit onder de *Zee-Dorpen*, en droeg toen den naam van *Badigum*, of *Badigeheim*. Dit Dorp heeft 20 stemmen, en daar onder behooren ook sommige buite buurten, waar van *Dijksterhuizen* de voornaamste is. De Predikant behoort onder de *Clasfis van Leeuwarden*.

SCHOTANUS, fol. 204.

BEETS, een groot dorp in Holland, westwaards van *Scharlam*, gedeeltelijk langs de ringsloot van de *Beemster*, uitgedijkt.

BEETS en *Beetsterzwaag*, liggen beiden als twee dorpen, naast elkander, in de Grietenij van *Opsterland*, in 't kwartier van de *Zevenwolden*. aan de N. zijde van de Grietenij; beiden zijn deezen met een derde, *Olterterp*, d. i. *Oudedorp*, in 't Kerkelijke te zaam vereenigd, staande onder opzicht van een Predikant, wiens Parochie te *Beetsterzwaag* is.

Beets

Beets heeft 35 stemmen, en is het eerste in rang onder alle de Dorpen van deeze Grietenij, schoon het voormaals nog merklijk grooter was; deszelfs Kerk aan S. *Geertruid* gewijd, was een Kapittelkerk, staande onder een Deken met deszelfs Kanonikken. De Toren die door ouderdom ingestort was, is naderhand herbouwd.

BEETSTERZWAAG, overtreft de andere dorpen merklijk in grootte; hebbende een fraaije Kerkbuurt met een besteende straatweg, liggende zeer vermaaklijk tusfchen de bosfchen en bouwlanden. Aldaar vindt men ook het *Weer* of Rechthuis, alwaar de vergadering om de tweede reis gehouden wordt. Het Huis *Lijklama*, eertijds *Vierfen*, is de wooning van den Grietman, staat bijna 170 Koningsroeden van de kerk van *Beetsterzwaag*. Aan dit dorp zijn verleend 3 jaarmarkten, welken 3 dagen duuren, die door een groote toevloed, niet alleen van Friezen maar van Omlanders en Drenthenaars bezocht worden; dit dorp heeft mede 35 stemmen.

Zie WINSEMIUS, *Befchr. van Friesl. achter zijn Chronijk*,

BEFEL, volgens Jonker *van der Houye*, een Dorp in Gelderland, onder het kwartier van *Roermond*, in 't Drostampt van *Montfoort*. Toen (zegt hij) in het jaar 1527 Gelderland en *Zutphen*, eene fchatting was opgelegd, ter fomme van 75000 guldens, stond het kwartier van *Roermond* daarin op 19075 Gl., en daar in moest het gemelde Drostampt dragen 2737 guldeps 12 ftuiv. 3 en een vierde penn. en dit *Befel* met *Felfort* 342 Gl. 4 ftuiv. 12 penningen.

Handv. Chronijk, fol. 24.

BEFTLO, noemt *Emo* eene *Hofftede* (*Hoffstad*) of Hoofdplaats, dat is de voornaamste van eenige dorpen. *R. Agricola*, een man van naam en achtig, is aldaar geboren, en heeft aan die plaats een groote luister bijgezet. Anderen noemen het ook *Baffelt* en *Baflo*. Zie hier voor pag. 25.

ALTING, *Not. Germ. Inf. P. II.*

BEGA, (*Cornelis*) een der beste leerlingen van *Ostade*. Zijn vader was *Pieter Jan Begijn*, en zijne moeder een dochter van den vermaarden tekenaar, *Cornelis van Haarlem*. *Bega* was vermaard in 't fchilderen, van Boere Gezelschappen, doch zo los
van

van leven en slegt van zeden, dat zijn vader weigerde hem voor zijn' zoon te erkennen, waarom hij dan ook den naam van *Begijn* in die van *Bega* veranderde, hij stierf den 27den Aug. 1664.

HOUBRAKEN, I. deel.

BESYN, is volgens de aantekeningen en gedachte van *Pieter Koens*, *Kanonik te Antwerpen* en van *Espen*, een naam, die voorheen gegeven werd, aan alle vrouwen, die zig door een stil leven van de wereld afzonderden. Doch onzeker is de oorsprong van die benaaming, sommige, en onder die *Heda*, leiden dezelve af van zeker soort van Kap of Hulsel, zijnde volgens het Fransche woord *beguin* een kinder hulsel. Andere leiden die af van de Heilige *Begga*, en weder anderen van eenen *Lambert Begge*, een Luikenaar die de orde der Begijnen zou ingesteld hebben. *Grammaije* zegt, dat de naam Begijn, oudtijds aanzienlijk was, en alleenlijk gegeven werd aan Edele vrouwen, die een' middenweg tusschen het klooster en wereldlijk leven gekoozen hadden, en voegt 'er bij, dat dien naam, die in vergetelheid geraakt was, door de *H Begga*, weder ten voorschijn gebragt is. Wat aangaat de kleeding, 'er zijn 'er die meenen, dat deeze geen oorsprong van dien naam is, maar daar van ontleend heeft. Ook vindt men 'er die dezelve afleiden van *Bichini*, naar het grove laken waar mede zij gekleed gaan, 't welk in het Italiaansch genoemd word *Biglio*, dat ook op een soort van Minderbroeders wordt toegepast.

Zie *MIRÆUS. Aantekeningen op het Bisdom van Utrecht*,
Iste deel.

BEGRAAVENISSEN, zijn die plegtigheden en gebruiken, welken van de oudste tijden en eerste Volken tot ons zijn overgebragt en als een der voornaamste pligten onderhouden worden. Het volgende zal ons doen zien, waarom dezelve, met de daarop gevolgde eerbewijzingen en vereeuwigeningen nodig geacht en in gebruik zijn geworden.

Het menschelijk geslacht is wel van deszelfs aanbegin, aan de sterfelijkheid, maar aan geene menschelijke Wetten onderworpen geweest, veel min aan burgerlijke gebruiken, dus was 'er niets, dat hun verpligte om de lichamen der Afgestorvenen te begraven; doch al vroeg heeft de natuur de

gezonde reden, aan alle Volkeren zo een zekere achting en eerbied voor de gestorvenen ingeprint, waar door het oordeel de onbetaamelijk en schandelijk te zijn, de lichaamen hunner vrienden en bloedverwanten, ten prooij der roofzuchtige dieren te laten. Men zal met vrugt en vermaak kunnen leezen, de verhandeling hier over geschreeven, door den vermaarden H. DE GROOT, in zijn Boek van het Recht des Oorlogs en Vrede. Boven deeze door Natuur en Rede ingeprinte achting, vorderde het behoud van hun eigen welzijn, de bewaaring hunner gezondheid, om de lijken, die even als een uitgebluste lamp, niet dan stank en onreinigheid nalieten, weg te doen, onder de aarde te verbergen, of tot asfche te doen verbranden.

Uit de gewijde bladeren zien wij hoe zorgvuldig *Abraham* voor de begraaving zijner Huivrouw *Sara* was. En de Jooden hebben zig in later tijd altoos in dit geval, nauwkeurig moeten gedragen volgens de voorschriften van *Mozes*. De Heidenen maakten gebruik van het balzemen en verbranden der Lichaamen, en bewaaring der overgeblevene of bij een vergaderde asfche, oordeelende, daar door bestendiger het overfchot hunner bloedvrienden te kunnen bewaaren, dan dezelve geheel en al ten spijs der wormen over te laten, stellende zij dit zelfs boven de begraaving en zalving. Dan alle de Heidenen van laater tijd, door den invloed van het Christendom en deszelfs beschaafder zeeden, verlicht, zijn van deeze Barbaarsche gewoonte afgestapt.

De aart onzes werks vordert onze Leezers te doen kennen, hoe allereerst de Batavieren en Romeinen, hier te Lande zig bij deeze plegtigheden gedragen hebben, welke oude gebruiken afgeschafft en andere in de plaats gesteld zijn.

Volgens de aantekening van *Julius Caesar* (*Gall. Oorl. Vide Boek*) werden de Lijken der *Batavieren* en *Germanen*, omtrent den tijd van 's Heilands geboorte, kostelijk toegemaakt, en met alles wat de Overleedenen lief en waard was, zijne knechten, onderdaanen en beesten, in het vuur geworpen, als dienende tot een staat en orde der uitvaart. *Tacitus*, die hon-

derd jaren daarna, hunne zeden met opmerking gadegeflagen heeft, getuigt van een minder pracht: zeggende (*zedes der Germ. C. 27.*) dat hunne begraafenisfen met weinig pracht verzeld waren, en verder dat alleen de lichaamen, van vermaarde Mannen, met zeker foort van hout verbrand werden; dat deezes brandftapel naar de wijze van *Grieken* en *Romeinen* niet vermeerderd of aangevuld werd, noch met ingeworpene klederen, noch met welriekende specerijen; maar dat alleen de Wapenen van den Overledenen, en ook zomtjids zijn Paard, daar werd bijgedaan: dat zij de kostbaare versieringe der Graffteden verachten, als oordeelende die den Overledenen lastig te zijn; dat zij de graven maakten van opgeworpene aardzoden. Dat *Tacitus* hier de begraaving der *Batavieren*, als eenvoudig en zonder pracht omschrijft, maskende zelfs geen het minste gewag, van het verzellen, of volgen der lijkbaar door de naafte bloedvrienden bij de begraaving of verbranding, is ligt nategaan, als men in aanmerking neemt, de uitsteekende pracht en kostbaare Lijkstaatsfen der *Romeinen*, en inzonderheid die van hunne *Keizeren*, en te meer als dezelve vergood waren. Waar van *Herodianus* eene uitvoerige beschrijving heeft nagelaaten.

De Lijkbehandelingen der Ouden, bestonden meerendeels in gebruiklijkheden, dan wel in noodzaaklijke pligten, en waren dus naar het onderscheid der Volkeren, ook verschillende dan in de gewoonlijkste, kwamen zij meest alle overeen. De Held die voor het Vaderland gestorven was, werdt van de naafte vrienden, zo lang hij nog adem haalde gekust en omhelsd, zelfs door alle de tegenwoordig zijnde Veldoverstent bewijze van hunne liefde en genegenheid voor zijne dapperheid. Dan den adem uitgeblaazen hebbende, werden hen, niet alleen de oogen maar zelfs met groote eerbied, de lippen gesloten, en daarna het Lijk gewaschen en gezalf, vervolgens een doodkleed, dat door de vrouw of naastbestaande van den overleedenen zelve geweeven was, aangetoogen, dat men **WAADEN** noemde, welke *Waadens* of doodskleederen, doorgaans wit waren, zo als nog tegenwoordig, doch voor voornaame Perfoonen gebruikte men ook wel purpere, en bij sommige

was

was het ook wel gebruikelijk den Overledene het beste kleed aantetrekken, en door den *Reeswer*, *Raawer* of *Reewster*, een *Ree* of *Raa* doodkleed 'er over gelegd. Vervolgens werden hunne hoofden met kroonen gecierd, dat ook door de oude Hollanders en Friezen is gevolgd, want kenbaar is het, dat de Lijken, inzonderheid die der bloedgetuigen, en der ongehuwde Jongelingen en Maagden, met groene kroontjes versierd pleegen te worden; daarenboven was de gewoonte, dat ten tijde der Uitvaart, op de doodkist drie kroonen werden vastgemaakt, uit welker toefsel en verwe men den staat der Overledene onderkennen kon, dat is, of hij, of zij, gehuwd of ongehuwd was, zomtjids met bijvoeging van de eerste Letter des naams. Ook hadden de dragers (het welk nog heden doch meest bij de Roomschegezinden in gebruik is) een groene tak van Laurier, of palm in de hand of mond, of ook wel versierde takken, waar uit het kennelijk was, of de Overledene Vrijer of Vrijster was, ook was men hier in zeer nauwkeurig, om door het Hoofdierzel der Vrouwen, aantoonen of zij gehuwd of ongehuwd gestorven was. Dan wat aangaat het begraven met Kroonen, zulks is door aanzienlijke Vorsten uit het Huis van Bourgondien bestendig gevolgd. STRADA leverd ons daarvan een bewijs op, als hij op het jaar 1578 melding maakt, van de begravenis van DON JAN van Oostenrijk, zeggende: „*Hij was bekleed met zijne Wapenen, en daarenboven had hij een Kroon op het hoofd, gelijkterwijs alle Prinsfen van zijn Huis gemeenlijk begraven wierden*”. En Hooft, zegt: dat hem een Kroon, *straelende van Diamanten* was op het hoofd gezet.

Dan bij de Ouden waren deeze Kroontjes alleen van bloemen gemaakt, om daardoor aantetuiden, een zinnebeeld van rust. Ook werden zij die ongelukkiger wijze om het leeven gekomen waren, daar mede niet versierd, maar hunne hoofden enkel met een doek omwonden.

De Lijken dusdanig opgesierd, werden op een draagbeddeke gelegd, tot den dag der begraaving bewaakt, en daaromtrent door sommige een altaar opgericht, waarop eenig reukwerk werd aangestoken, om geur en licht te verschaffen,
van

van welk gebruik men wil dat de Roomschegezinden het branden van Waschkaarsen, bij de dooden ontleend hebben. Van groote en uitmuntende Mannen werden ook beeldenissen zeer naar hen gelijkende gemaakt, en bij de begraafplaats ter neder gesteld. *Varro* maakt ook melding van de nodiging der vrienden, dat bij de *Romeinen*, door een' slaaf, die met den dood van zijnen meester zijnen vrijheid bekomen had geschiedde. Dan den tijd der begraaving was naar de verschillenheid der volkeren onderscheiden. De *Batavieren* hadden dit met de *Romeinen* gemeen, dat de *Vrije* met het opgaan der Zonne, en de *Onvrije* des avonds of nachts in stilte begraaven werden. De Lijken der *Vrijen* werden eenige oogenblikken voor de begraavenis met hun rustbeddeke op de Lijkbaar gesteld; doch wie het zelve naderde, was verplicht zig altoorens met water te besprengen, en ook als zij weder van daar gingen, ten welken einde een aarde vat gehaald in naaste woning, en gevuld met water, aan den ingang van het Sterfhuis stond, enz.

Om van alle verdere kleinigheden niet te gewagen; zo bepaalen wij ons, bij enkel eenige aanmerkingen ten aanzien van den Rang bij het doen der Begraavinge alhier ter neder te stellen. Zelfs bij de minst beschaafte volkeren, is het altoos een gebruik geweest, dat de naastbestaanden in den bloede van den Overledene, naast aan het Lijk volgden. Onder onze eerste Voorouderen werd het schandelijk geacht, zijn eigen dood te sterven, of door ziekte of ouderdom, het leven te moeten misfen; om dat voor hunne lichaamen geen de minste achting als dan betoond werd, en dezelve geen laatste eer of begraaving werd aangedaan met eenige plegtigheid, en dat zij, die dus niet ten dienst van het Vaderland waren gestorven, stillekens begraaven of verbrand werden, want voor dezulken werden door de *Barden* geene Lijkzangen ter Eere van den Overledene opgezongen, geene (*Tumulus*) begraafplaats, of steenen opgericht. Ja zelfs geloofden de Noordsche Volken, dat voor zodanige Overledenen geen hoop van onsterfelijkheid overig was, of dat hunne geesten zouden vergaderd worden, in de gelukkige plaats der Helden, die als strijdende, in de wa-

penen voor het Vaderland gestorven in de *Vahalla* of Hel-
denhemel bereid was: Tegen over deeze minachtig stond
de eer die den in het Oorlog gesneuveld beweezen werd.
Voor hen werden door de Priesters openbaare gebeden ge-
daan, gezangen tot lof hunner verrichtingen gemaakt, en
graffteden en gedenktekenen vervaardigd, hunne asche zorg-
vuldig in aarden kruiken bijeen gezameld, en in de Graven
ter bewaaringe gesteld. (Uit welke gebruikelijkheden, de ge-
woonte onder ons, van het maaken van *Lijkzangen*; het
doen van *Openbaare Redevoeringen*; het oprichten van *Graftom-
bes en Eeretekenen*, niet onduister is afte leiden). Als de pleg-
tigheid voltrokken was, welke voornaamlijk bestond in het op-
neemen en draagen der Lijken, en in de volging van het
Bloedverwantschap.

Wat aangaat het eerste, dat van oude tijden af op de
schouderen eene gewoonte was, was tevens onder de Bata-
vische Volkeren een bewijs van hoogachting, want ook dee-
ze achting betoonden zij niet alleenlijk aan de dooden, maar
zelfs aan die welken zij tot hunnen Veldheer of Legerhoofd
verkooren, met na hem op een Schild gesteld te hebben,
op de Schouderen, het Leger rond te draagen, welke ge-
woonte voornamelijk onder de *Friezen* en *Franken* plaats had.
(Zie verder op het Art. BRINIO.) Bij Leevende en Dooden
geschiedden dit onder hen, om in het openbaar te vertoonen,
de uitmuntenheid des mans, en blijk van achting die men voor
hem had. Dan bij de *Romeinen* en mogelijk ook wel bij de
Batavieren, was het een gewoon gebruik (volgens *Virrg.*) de
Vrouwen aan de hand te dragen, tot een teken haarer ne-
derigheid, een der eerste sieraaden der Vrouwelijke sexe.

Om de volging der naatste Bloedverwanten naast aan het
Lijk op te spooren, dienen vooraf eenige bijzonderheden gemeld
te worden: Wij hebben zo even gezien de achting, die men voor-
heen gewoon was te bewijzen, en als nog bewijst, aan hun die
ten dienst van het Vaderland gesneuveld zijn. Dan oudtijds
had hier iets bijzonders plaats bij, naamlijk het neemen of vor-
deren van *Wraak* wegens den dood van den Overledene,
zo waren daar toe niet alleenlijk allermeeft verplicht, de naatste

Bloedverwanten, maar hij die zulks naliet, werd, hoe hoog van staat, voor eerloos gehouden. Een voorbeeld daarvan vindt men in 's Lands geschiedenis op het jaar 1395 van Hertog *Albrecht van Beijeren* aangetekend (zie de *Holl. Chronijk Div. 26, Cap. 45.*) Op het Art. der Batavieren, hebben wij gezegd, dat zo wanneer een van hun in den Oorlog zijn Schild of Wapen verloor, voor eerloos gehouden werd, en dat hij een schandvlek voor zijn geslacht was; in later tijden werden alle die geenen, die in den krijg gedood, gevangen of overwonnen waren, geagt hun Schild verloren te hebben, en waren de Zoonen of naastbestaanden verplicht, ter afwising dier schande en weder bekooming der Wapenen gehouden daarover wraak te neemen, (zie *Tacitus, Zeden der Germanen*) wilden zij als schildboortige en eerlijke Mannen, deelgenoten aan de Regeering, of als beschermers der vrijheid aangezien zijn. Ja ook waren de naaste Bloedvrienden gerechtigd wraak van een onverhoedschen of voorbedachten doodslag te neemen, en van de Wethouders de straf des doodschuldigen te eischen, van welk recht wij elders gelegenheid zullen krijgen te spreken. Hier zullen wij slegts kortlijk ter nederstellen de gewoonte, die bij de oude Hollanders en Friezen plaats had. Iemand het zij in het veld of op een andere wijze omgebragt zijnde, werd door den naaste bloedverwant, eene wetlijke en openbaare betuiging van *wraak* te zullen en te willen neemen, over een dood of manslag dat om ten uitersten het recht van den Overleedene te vervolgen, zo wel over den doodslager, als bij zijn afwezenheid tegen deszelfs naaste Bloedverwanten, die men, zo 'er geen zoen getroffen werd, zelfs straffeloos mogt dooden plaats had. In Friesland werd het Lijk aan den *Grietman*, in Holland aan den *Graaf* of zijnen *Stedehouder*, in *Utrecht* aan den *Bischof* vertoond en aangeboden; dat een noodzaakelijkheid was, eer het mogt begraven worden. Dit verrigt zijnde, werd na de voorverhaalde toefstel tot de begravenis het lijk gevolgd door de bloedvrienden, gebuuren en bekenden, en dus na de begraafplaats gebragt, en aldaar door de gebuuren in het gemaakte graf gezet, en als dan kwamen alle de naaste Bloedvrienden in hunne plegtgewaaden in een ruime kring ronds-

rondsom het graf staan, als wanneer den Bloedwrecker, dat is, een der nagel naaste vrienden van de Zwaard, dat is, van 's vaders zijde, met een groot bloot zwaard ten voorschijn kwam, en het graf genaderd zijnde, 'er driemaal met het ontbloote zwaard opfloeg, roepende niet een luide stemme driemaal WRAAK; daarna werd het Lijk met aarde bedekt, en den zandheuvel met zekere bekende Kruistekenen, door de steel van eene spaade daarin gedrukt getekend gelaten, waarop alle tegenwoordig zijnde vertrokken, zo om *wraak* te nemen, als om getuigenis van zijn recht te dragen. Welke wijze van doen nog in het Jaar 1400 in gebruik was, blijkens eene Handvest aan *Gorcum* verleend, door Hertog *Willem van Beijeren*, 1412. En deeze gewoonte is het waar in den oorsprong van den rang en orde bij het doen der begraavenissen, van ouds niet alleen, maar als nog in gebruik, moet gezocht worden, en waaruit gevolgd is, dat zo als de trappen van vermaagschapping in de bloedwreking moest achtervolgd worden, 't zo ook in de volging van den lijkbaar was. Dan hier omtrent zijn zo veele verschillende gevoelens en duisterheden; dat die alle te verklaren, dit Art. eerder een Rechtskundig Vertoog, dan een Historisch verhaal zou doen worden, zijnde hier in, en bijzonder door de invoering der Leenrechten en Wetten zo veele twisten in de wereld gebragt, dat men met die allen natagaan een gantsch boekdeel zou kunnen vullen. Wij zeggen dan alleenlijk, dat in de gewoonlijkste gevallen den rang van 't bloed, uitgenomen de Man, achter de begraavenis zijner Vrouw, als het natuurlijkst zijnde, gevolgd werd, en dat bij deeze plegtigheid, sommige plaatsen uitgezonderd, het de Mannen alleen zijn, die den Overleedenen deeze laatste eer bewijzen. Wij zeggen op sommige plaatsen, om dat 'er zijn, alwaar de Vrouwen ook de lijkstaatsie mede uitmaaken. Ook vindt men in 's Lands Geschiedenis eene voorbeeld, dat zelfs Vrouwen volgens de rang van het bloed, in 't jaar 1482 het Lijk van Vrouwe *Maria van Bourgondien* ter aarde hielpen brengen, het welke echter van weinigen is nagevolgd. Dan bij het Begraaven van zulke uitmuntende Personaadje heeft meer bijzonderheid dan gewoonlijkheid plaats. Waar van de

voorbeelden menigvuldig zijn, doch dat men ook bij dezelve, ten uitterste oplettend en zeer teder op den Rang is, daar van vind men bewijs in de verschillen, daar over meer dan eens ontstaan onder de Staaten van den Lande, bij de plegtige Begraavenissen der Heeren Prinzen van Oranje, als Stadhouders. Bij den onsterfelijken Zeeheld *de Ruiter*, zag men de H. H. Gedeputeerden gaan, voor den Zoon van den Overledenen, zo als ook te *Rotterdam* in 'tjaar 1714 de Heeren van de Admiraliteit, door de Zoons van den Overledenen Admiraal van Holland, de Heer *Willem Bastiaansz Schepers* gingen, daar 'er ook voorbeelden genoeg voorhanden zijn, waarbij de naafte van den Bloeden den voorrang van de Heeren van de Admiraliteit hadden.

Wanneer wij tot het Art. *Huine* of *Hunnebedden* gekomen zijn, zullen wij omstandig van die Begraafplaatsen der Oude Bewooners dezer Landen moeten spreken. Naderhand was het eene gewoonte, dat alle de Lichaamen, niet in de Kerken of vergaderplaatsen der Gelovigen, maar elders op de Velden, en naderhand op de Kerkhoven begraven werden, en schoon 'er zijn die willen dat *Clodovus*, Koning der *Franken*, die allereerst het Christendom omhelst, en 511 overleden is, in eene Kerk begraven is, zo vindt men anderen die het tegenspreken, ja men vindt voorbeelden van Vorsten zelfs, die zig vergenoegd hebben, met in het Portaal der Kerke begraven te worden. Voor de Kerklijke of eerste Kristen Leeraars, had men oudtijds zo veel achting, dat hunne Lichaamen, in zekere steenen, of uit steen uitgeholde Doodkisten of vaten zo men ze noemen wil, ter onderscheiding van anderen op de Kerkhoven begraven zijn, waarvan de Kerkhoven te *Heilo*, *Noordwijk*, *Wasenaar*, enz. binnen korte jaaren, als nog de bewijzen hebben opgeleverd. Eten openbaare blijk van de rustplaats eens Christens, wordt eerst zonder eenig opschrift, boven op het graf een houten kruis gezet, en daarna wordt 'er bijgevoegd, den naam en sterftijd van den Overledenen; welke gedenktekenen ons doen zien, hoe men die begraafplaatsen der Christenen, van die der Heidenen onderscheiden heeft. Dan na dat de zigt meer af-
geme-

gemeener werdt, om in Kerken en Kapellen begraven te worden, uit een zeker foort van bijgeloovigheid, naderhand onder onze landgenooten in een zogenaamd *point d'honneur* veranderd is, is ook het begraven in de Kerken, eene algemeene gewoonte in onze dagen, door mannen van kunde en oordeel ten hoogften afgekeurd werdt; dan men weet hoe veel 'er aan vast is, om zo een gewoonte in onbruik te maaken, en zo niet het voetspoor van eenige aanzienlijke van den landen, met meerder ijver wordt nagevolgd, twifelen wij, of de bestrijders dier gewoonte, wel ooit hun oogmerk bereiken zullen.

Tot dus verre over de wijze van begraven en begraafplaatsen gesproken hebbende, staat ons te zien, de aloude wijze van Rouwdragen, en straffe voor de graffchenders.

Wat aangaat het eerste: de droefheid waar mede de bloedverwanten over het afsterven van hunnen bloedvriend zijn aangedaan, is niet meer dan natuurlijk en billijk; van ouds af heeft het onder de onzen plaats gehad, door openbaare tekenen daar van bewijs te geeven, doch echter waren die tekenen, in 't gewaad en kledij, zo wel als in de hartstochten doorgaansch verschillend. De Kleding der *Batavieren* is op het Art daar van beschreeven, en aan dien, zelfs van de voornaamsten, vinden wij niet dat de rouw eenige verandering maakte. Dan na dat men in plaats van hunne onzienlijke hoofdedfels, een zeker soort van *Vilthoeden* in gebruik gebragt hadzag men in geval van Rouw daar aan eenige verandering, de verandering die deezen *Vilthoed*, door den tijd ondergaan heeft, vindt men zeer geestig afgeschetst in een vers de *Hoed* genaamd, (te vinden in *het Algemeen Oefenschool*, Mengelwerk) dan wij bepaalen ons hier tot die de ouden, welke een maakse was van grove wolle, zo zagt en los behandeld, dat de randen niet magtig waren zig zelven te ondersteunen, of op te houden, hangende om het hoofd en ooren, even als een lap laken, ten ware dezelve met een band of koord opgetoomd werde. Op eenige oude Afbeeldfels ziet men onze Graaven en Edelen met zulke hoeden verbeeld, het zij met een knoop of kostbaaren steen of band opgetoomd, ter onderscheiding

van een minder foort van Menschen, en ook om hunne dapperheid, daar door aantetoonen. En in de behandeling van het Kamprecht, zullen wij zien, dat het aan een onedelen niet geoorloofd was met een opgebonden *Vilthoed* te gaan, maar volgens de *Keuren van Zuid-Holland*, alleen aan die, die met een knuppel en beukelaar gewapend waren. Deeze hoeden hadden tot fluiting van het agterhoofd een band, waar mede de nederhangende deelen werden opgehouden, voor hun die gerechtigd waren ze dus te dragen, altijd, en voor anderen maar in zekere gelegendheden. Dan in tijden van droefheid, 't zij algemeen of bijzonder, werden zij even als de wapenen die omgekeerd ter lijkstaatsie gedragen werden, met rouw behangen, en den opgetoomden *Vilthoed*, die moed en wakkerheid verbeeldde, moest bij het doen van begraavenissen, om droefheid te vertoonen, nederhangen, (zo als bij de Lijkstaatsien der Prinzen van Oranje op de afbeeldingen te zien is) waar door dan de banden of sjoeren, langs rug en schouderen los heen slingerden. De hoeden naderhand veranderd zijnde, zijn ze ook langen tijd, in den rouw nederhangende gedragen, en eindelijk de Lampers of Rouwbanden in gebruik gekomen, die echter in de eene stad van Holland, of in de andere ongelijk veel in lengte verschillen, en ook verlengd of verkort worden, naar maate de rouw groot of klein is, men heeft zelfs gezien, dat het dragen deezer rouwbanden een pracht geworden is, die zo ver de overhand nam, dat in verscheide steden, de Wethouders zig genoodzaakt vonden, daarin te voorzien, en de lengte, met daar op gestelde boete voor de overtreders, te bepaalen. Wat aangaat de verdere kleedij, die in 't eerst zeer eenvoudig was, werdt naar maate dat de Graaven groeter werden ook prachtiger, inzonderheid waren de mouwen, zo der mannen als der vrouwen, als ook de andere deelen van het kleed, boven maate lang, wordende in veele gevallen opgegespt, naar de wijze waar van oude Schilderijen ons menigvuldige bewijzen geeven; dan in den rouw werden dezelve ontgespt, hingen bij het lijf neder, zelfs ten deele sleepende langs de aarde. Voor deeze lastige manier van kleeding, bedacht men in laater tijd voor de mannen mantels,

tels, en voor de vrouwen huiken, die, als ze voor rouwge-
 waad dienden, *Sloven* genoemd worden, en die dus in den
 rouw te voorschijn kwam, werden gezegt *geslooft te gaan*. Zo
 zag men bij de Lijkstaatsie van voorgemelde vrouwe *Maria van*
Bourgondien, de drie vrouwen van den bloeden in bonte man-
 tels met rouw kaproenen, en haare edele Jonkvrouwen in 't
 zwart gekleed, gewimpeld met linne hoofddoeken. Deeze
huiken zijn nog bij eenige Noordhollanders en anderen in ge-
 bruik, ook vindt men van de Friesche vrouwen, dat zij in
 die rouw gekleed waren; als zij ter kerk gingen, om ge-
 trouwd te worden. Onze voorzaten echter hebben zig door-
 gaansch tot hunne rouwklederen van zwarte stoffe bediend,
 als komende die verwen het naast met de droefheid over-
 een, schoon bij andere natien door de manne roode en purpere
 en door de vrouwen witte klederen gebruikt zijn. Den tijd des
 rouws was mede verschillende: bij de Romeinen duurden de-
 zelve voor de mannen doorgaansch een jaar, doch voor de
 vrouwen veel langer, men vindt voorbeelden van onze Lands-
 Gravinnen die dezelve gedurende haar leven gedragen heb-
 ben. Waar van men bij de Abdijen van Rhijnsburg, Koningsveld
 en Loosduinen de voorbeelden vinden kan. Eer wij tot de
 straf der Graffschenders overgaan, moeten wij alhier nog van
 een aloude gewoonte, naamlijk van verftooting des Boedels
 van den Overledene melding maaken.

Twee voorbeelden daar van leveren ons de Geschiedenisfen
 op in een jaar, te bijzonderder, om dat het geschiedde, door
 zulke voornaame Personaadjen, de eene was *Margreet van*
Cleef weduwe van *Hertog Albrecht van Beijeren*, en de andere
 de Hertoginne weduwe van *Filips van Bourgondien*, *Schoonvader*
des Grave van Oostervant. De Plegtigheid door de eerstgemel-
 de volgens 's Lands Wetten in acht genomen, zullen wij hier
 ter nederstellen; met dezelve woorden, zo als door een ge-
 lijktijdig Schrijver geboekt zijn: „Vrouwe Margareete van
 „ Cleve (zegt hij) Hertog Aelbrechts leste wijf, saliger ge-
 „ dachten vijtede (*Stondaf*) die erflicke goeden van Hollant al-
 „ dus: Dair was die Bailiu ende die mannen, ende men
 „ maeckte dair Vierfchair. Als die gemaect was, koes die

„ vrou een Voecht ende die gheerde (begeerde) vonnes: of
 „ die vrou hem also aldair ghecoren haet tot enen voecht, dat hij
 „ hair verantwoerden mocht, ende recht voir spreken? 't vonnis
 „ wijsde, ja, tot dier vierschair. Daer na vrachde die Rech-
 „ ter, of dair yemant yet lette? Der vrouwen voecht sprak ja,
 „ ende seyde, dat dair stont mijn vrouwe, van Hollant &c.
 „ mit haeren ghecoren voechde ende gheerde (begeerde) aldair te
 „ vijten (afstaeen) nae den Rechte van Rijnlant, alfulcke erf-
 „ licke goeden, als Hertoech Aelbrecht saliger gedachten, ghela-
 „ ten had in sinen lesten leve, (uitgenomen) sonder dair sy aen
 „ verlijftocht wair, also nauwe als sy wist, hoe sy dat doen sou-
 „ de mit recht? Die Rechter vermaende vonnes, 't vonnes
 „ weisde, dat sy aldair staen soude, in gholeende cleederen, die
 „ hair niet bestonden ende bloet (ontbloet) van alre haven, die
 „ van Hertoge Aelbrecht ghekomen wair, ende gaen voir die ba-
 „ re wt, ende sy soude hebben een halm in die hant, ende sou-
 „ de dat wechwerpen ende vijten en vertygen hair aldair, mit
 „ hares ghecoren Vochts hant, alle goeden, die Hertogh Ael-
 „ brecht in sinen lesten leve liet, sonder dair sy aen verlijftocht
 „ wair, ende alles in schult ende wtschult. so dede die vrouwen.
 „ Dair t'enden gheerden hair Voecht een vonnes, of hij als
 „ een Voecht van die vrouwe die goeden gevijt (afgestaan) had
 „ recht was. 't vonnis wijsde ja. Want dat lichaam van den
 „ Edelen Prins was gebaert (op de baar gezet) en gebrocht,
 „ voir de doiren van der zalen, en trat voert wter zalen,
 „ en deeden zo voirs is (men zie *Politijke Regeering van den*
 „ *Briel*, bl. 310.)". Een gebruik waar van men, schoon met
 „ minder omstandigheid zegt, *de Sleutels op de kist te leggen*, dat,
 „ schoon zeldzaam, echter nog heden gebeurd.

Wat nu aangaat het laatste, het is bekend, dat de opgerech-
 te Graffteden, Tombes en dergelijke praal en eereteken, van
 Helden of andere Mannen van verdiensten, ter wier na-
 gedachtenis dezelve ook zijn opgericht, als geen eigendom,
 van hunne erfgenaamen, om dezelve te vervreemden, ver-
 koopen, vermaaken, of te vernietigen, aangemerkt kunnen
 worden, zijnde dezelve zo veel als eene belooning of ver-
 gelding voor de verdiensten der overleedenen, en hun alleen,

om

om zo te spreken toegeheiligd. De opschriften van sommige, luidende, *ter eere van God Almagtig en ter onsterfelijker of eeuwige gedachtenis*, bewijzen zulks volkomen. Om geene voorbeelden uit de Ouden bijtebrengen, laten wij ieder recht geaart Nederlander oordeelen, wat achting de beschouwing der gedenkzuilen, voor hen wier asche onder dezelve besloten ligt, in ons kunnen veroorzaaken. Dit Heilig en achtenswaardig eigendom te schenden, verdient zekerlijk de allerzwaarste straf, en bij alle beschaafde volken, zijn tegen die misdaad ook behoorlijke wetten gestatueerd: Ja niet alleenlijk het schenden der gemelde openbaare Grafplaatzen, maar dat van alle anderen werd in dezelve beweezen een verfoeilijke misdaad te zijn. I. Om dat de begraaving den laatsten dienst en eer is, die een Overleedene, en wel uit liefde, beweezen wordt. II. Om dat de schenders en beroovers der Graaven met recht aangemerkt worden als aanvechters der dooden, als verstoorders van hunne stille rust, en als moorders der weereelooze lichaamen. Daar deeze wetten dus voornaamlijk opzicht hebben op de algemeene begraafplaatzen, hoe veel te strafbaarer is dan niet de misdaad, indien dezelve bedreeven wordt aan de openbaare, aan die welke *God en de Eeuwigheid gewijd zijn!* Wij zwijgen nog van de zulken, die op 's Lands kosten, voor onze Helden, ter belooning hunner diensten opgericht zijn.

Sijlla werd door de Romeinen wreed genaamd, om dat hij het Graf van *Cajus Marius* geroerd, en deszelfs beenderen verstrooid had. Ja zelfs de Turken hebben hier tegen veel strengere wetten dan de Christenen gemaakt, en de verstoorders of beroovers der Graaven doodschuldig verklaard. En niet alleen Turken, maar zelfs de Mooren stemmen met de Jooden en Christenen daar in overeen, dat het de allergrootste misdaad is. Bij de Longobarden werdt deeze schendaad. GRAFFWORFFEN en GRAFRAUB genaamd. *L. L. Longob. Tit. VI. „ Si quis sepusturam hominis mortui ruperit quod GRAFF WORTHUM, dicitur & corpus spoliaverit, aut foris jactaverit DCCCC. fol. sit culpabilis parentibus defuncti.* En de somme tot straf daar gesteld, was veel zwaarder dan die

op een doodslag stond. In de wetten der Bojaaren vindt men tegen gemeldē misdaad zwaare straffen bepaald. En in de *Oude Friesche Wetten*, met naamen, die gemaakt zijn, en plaats hadden tusfchen het *Vlie* en het *Zundval*. dat is aan de mond van de *Maas*, wordt gezegt:

„ *Si hominem mortuum effoverit, & ibi aliquid tulerit, ut cætera furta componatur?* ”

Bij de Oude Hollanders werd het steelen van een doodkleet, een *Ree- of Raa roof* genaamd, en met den dood gestraft, ook verjaarde zelfs deezen misdaad niet, het geen omtrent verscheidene andere halsstraffelijke misdaden plaats had. Opmerkelijk is ten deezen opzichte een Handvest, gegeven aan die van *Waterland*, door Hertog *Albrecht van Beijeren*, naar den stijl van 't Hof Ao. 1387. in dezelve leest men: „ Voort waar iemand in Waterland, die tegen ons breuc-
 „ kig worden, ende van de breucke binnen 's jaars niet daar
 „ af aangesprooken worden, die zoude daar af quijt wee-
 „ zen. Ende alle punten gelooven (belooven) wij voor ons,
 „ en onse nakomelingen, hem en heure nacomelingen eeuwe-
 „ lijk duerende, vast ende gestade te houden. Wtgezondert
 „ moort, brant, vrouwen vercraft, ghewapent tegen ons zelfs lijf,
 „ en de RAA-ROOF, dat is te verstaan, zo wie eenen dooden
 „ man beroofde en syne raa bename, oft wie een doode man, uit
 „ onse lante in een ander lant voerde.”

In den bekenden *Saxen-Spiegel*, gedrukt te Gouda 1479. behelzende de rechten, welken ook in deeze landen aangenomen zijn, leest men onder den tijtel van *ondaadige luiden*.

„ *Zo wie eenen dooden zijn Graft beroeft, die verboert tiers pond.*, enz.

BEIERLAND, gelegen in het Westlijke gedeelte van de *Hoeksche Waard*, zijnde een *Baljuwschap*, voorheen behoord hebbende aan den ongelukkigen L'AMORAAL, Graave van *Egmond*, die benevens de niet minder ongelukkigen Graaf van *Hoorn*. in den jaare 1568, voor 's Lands Vrijheid zijn hoofd en leven moest misfen. Deeze Edele Graaf, had in het jaar 1557 dien

dien polder, welke zedert de beruchte *St. Elizabeths-vloed* 1421 door het water bedolven geweest was, doen bedijken, ter eere van zijne Gemalin *Sabinia van Beijeren*, en hem naar haaren naam *Beierland* genaamd. Daarna hebben hunne Edele Groot Mogende, de Staaten van Holland en West Friesland, deeze Heerlijkheid, die door het Graaflijke Huis verkocht was, voor de Provintie genaast, dezelve in het jaar 1731. in drie Ambachten verdeeld, en voor zekere somme gelds uitgegeeven, het eene Ambacht wordt OUD, het ander NIEUW en het derde ZUID-BEIERLAND genaamd. De tegenwoordige BALJUW daar van, is de Heer en Mr. P. C. POMPE, van *Meerdervoort*, Raad in de Vroedschap der stad *Dordrecht* enz.

BEIERLAND, aan de *Maas*, is volgens het voorgaande het eerste Ambacht. Dit is door de meenigte der bewooneren, die door de aangenaamheid der plaats, derwaarts gelokt werden, in weinige jaaren zo zeer toegenomen, dat het naar een aanzienlijke stad gelijk. De Hervormde Gemeente wordt aldaar door twee Leeraaren bediend. Deeze Heerlijkheid heeft wel eer behoord aan den Heer *Jan de Cerff*, Burgemeester der Stad *Rotterdam*, en daarna aan de Heer *Joh. Mart. van Harlingen*. In het jaar 1767. werdt ze door koop, den eigendom van vrouwe *Jacoba Catharina van Schoonhoven*, Douariere van wijlen den Heer *Pieter Meerman*, en vrouwe van *Piershil*.

BEIERLAND, (*Nieuw*) ligt ten zuiden van het bovengemelde aan het water de *Spuij*, dat deeze Polder van 't *Land van Putten* scheidt. Hier van is Ambachtsheer *Matthias Backus*, Heer van *Valkenswaard* enz.

BEIERLAND, (*Zuid*) wordt dus genoemd, om dat het zuidwaarts van *Oud Beierland*, aan het *Haringvliet* ligt, doch is meest bekend bij den naam van *Hitzert*. Ao. 1737 is deeze Heerlijkheid door de Staaten der Provintie verkocht, aan de zogenaamde *Gors-Heeren*, welke ten getale van agt-en-twintig waren. Deeze de Polder in gelijke deelen onder zig verdeeld hebbende, stelde drie gemagtigden aan, welke de bestuuring der Burgerlijke zaaken overgelaaten werdt.

Tot dit Baljuwschap behooren ook twee bedijkte platen: de eene, de *Beer* genaamd, ligt schuins tegen over *Oud Beierland*

land, in de *Oude Maas*, en behoort aan den Heer *Boon*; de andere die den naam van de *Tien Gemeenten* draagt, ligt zuidwaards van de *Hitzart*, in het *Haringvlitt*, en behoort aan den Heer van *Half Wasenaar*. Deeze plaats is te meer berucht, om dat de schepen van *Smirna* komende, zedert eenige jaaren verplicht zijn geweest aldaar *Quarantaine* te moeten houden. Alle de Predikanten van de *Hoekschenwaard*, uitgezonderd die van *Piershil*, behooren, volgens *Bachiene*, tot de Klasfis van *Dordrecht*.

BEILER-DINGSPIL, een der zes *Dingspillen*, waarin Drenthé verdeeld is. Deeze benaaming van DINGSPIL, is buiten tegenpraak ontleend van *Dingen*, dat in de oude Duitsche taal *Pleiten* betekent, en waar van nog heden een *Pleidooi*, een *Rechtsgeding*, de *Pleitzaal*, de *Dingzaal*, en een genoodzaakte tot pleiten, een *Dingplichtigen* genoemd werdt; dus door een *Dingspil* een *Rechtbank* verstaan moet worden. En BEILERDINGSPIL, is dan de tweede *Rechtbank* des Landschaps Drenthé, geleege te midden in het land, en omringd zijnde door vijf andere *Dingspillen*, schietende zuidwaarts aan de *Echtersche Veenen*, zijnde deeze de hoogste van geheel Drenthé; gelijk ten bewijze daar van, genoegzaam alle de Beeken, die het zelve bevochtigen, binnen de grenzen van dit *Dingspil*, baaren oorsprong hebben. De grond hier van is mild in het voortbrengen van houtgewas. Het zelve is in drie *Schoutsampten* gesmaldeeld. Zijnde het eerste daarvan *Beilen*, en daar in vindt men het *Dorp*.

Beilen, dat, als het grootste en voornaamste, zijnen naam van het *Dingspil* ontleend heeft. Het zelve ligt aan de noordzijde der *Beek*, die de *Havelter-Aa* genoemd wordt. Tweemaal is dit *Dorp* genoegzaam geheel afgebrand: dan telkens weder en voortreffelijker opgebouwd. Het bevat in zĳ vijftien onderscheidene *Klusten* of *gehuchten*, die te zaamen 1600 bewooners kunnen opleeveren. Het getal der *Hervormde Ledematen* aldaar, beloopt tuschen de 500. Men wil dat de *Kerk* voorheen aan de *Abdij Dikninge*, na bij *Meppel* geleege, behoord heeft. Het *Friesche Geslacht* van *Beilanus*, heeft van dit *dorp* zijn naam ontleend.

Zie BACHIENE, B. 308.

BEI.

BEILING, BEIMA; h
Beijem gena
afkomstig; zi
ven. Volgen
(aan de Heer
linge van Kw
onder de zesti
en Weduw va
overleeden in
gelijk die beide
lijma te Soel
maakt bij den
de gemeld Sjoer
ten meer and
304, 307
en kennen, h
el deel aan di
nūt gellacht
de oudste g
werden. (D
in Julius
straks nac
BEIMA, (Sjo
gemelde
lijninge, wa
de 1508 Vaa
van Nassau v
jaaren overl
Friezen; d
den. Hij
onderteke
slagen, v
ju, en v
Afschift,
voegd, e
onderte
V. D

BEILING, (*Albert*) zie *Albert Beiling*, 2de deel, bl. 505.

BEIMA, het Adelijk Geslacht van deezen naam, ook wel *Beijem* genaamd, was uit de state *Beijem*, tot *Arum* gelegen, afkomstig, zijnde het zelve in de voorgaande Eeuw uitgestorven. Volgens bericht, van den Heer *E. M. van Burmania*, (aan de Heer *Te Water* medegedeeld. In de MSS verzameling van Kwartieren, geschreven door *Fijo van Heemstra*) is onder de zestien Kwartieren, van *Anna van Eisinga*, Huisvrouw en Weduw van *Filips van Boshuizen*, Grietman van 't *Bild*, en overleeden in 1652, ook den naam en het wapen van *Beima*, gelijk die beiden ook voorkomen onder de Kwartieren van *Rein Popma* te *Sneek*. In het Register der Edelen in Friesland, gemaakt bij den Hertog van *Saxen* in het jaar 1505, wordt mede gemeld *Sjoerd Lieuwesz. Beijem* (*Winfemius*, bl. 403 alwaar men meer anderen van dit Geslacht gemeld vindt, als op bl. 187, 304, 307, 311.) *Sjoerd*, die wij straks nader zullen leeren kennen, had een Broeder, *Lieuwe* genaamd, welke mede veel deel aan de lofsijke verrichtingen van zinen tijd had; doch van dit geslacht moet een ander van dien naam, dat mede onder de oudste geerfde van Friesland geteld wordt, onderscheiden worden. (Men zie *Ferwerda*, I. Deel.) Tot dit Geslacht behoort *Julius Bijma*, en ook de Hoogleraar *Beima* (van wien straks nader.) Thans gaan wij over tot,

BEIMA, (*Sjoert*) of *van Beijma*, die een afstammeling van het eerstgemelde Adelijke Geslacht was, en in huwelijk had *Jel Bottinga*, waarbij hij een Zoon teelde mede *Sjoert* genaamd, die 1508 Vaandrig, van een bende Ruiters onder den Graaf van *Nassau* was, doch ongehuwd, en in den ouderdom van 25 jaaren overleed. Zijn Vader was een der eerste en ijverigste Friezen, die het vermaarde Verbond der Edelen ondertekenden. Hij spaarde geene moeite om ook andere Edelen tot die ondertekening aantemoedigen, en om desaangaande beter te slagen, verzocht en verwierf hij van Graaf *Lodewijk van Nassau*, en van den Heer van *Brederode* eene Copie of nederduitsch Affchrift, door hen zelve onderschreven. Hier bij was gevoegd, een Hoogduitsch Bericht, mede door gemelden Graaf ondertekend, waarna de Friesche Bondgenooten, zig hadden

te gedragen. Naderhand ontwierp *Beima* nog een bijzonder verbondfchrift, ten huize van *Pieter Berrins*, dat ook door verscheidene Edelen onderschreven werd. Toen de zaak der Edelen begon te rug te gaan (1567) en *Brederode*, om het uiterste te waagen, zig in *Amsteldam* geworpen had, vervoegde *Beima* zig met meer anderen Friesche Edelen, bij hem; doch hun werd het inkomen in de stad belet. Vertrokken zijnde, werden zij ongelukkiglijk ondekt; door opzet van den Schipper, of bij toeval, schoon wij liefst het eerste gelooven, werd hun Schip op een zandplaat vast gezet, en *Beima* benevens meer anderen gevangen genomen zijnde, werden zij eerst naar *Harlingen*, daarna naar *Vilyoorden*; of op het Kasteel *Ruppelmonde*, en eindelijk naar *Brusfel* gebragt, in welke stad, deeze edele Voorstander der Vaderlandsche Vrijheid, op den 28ste Mei des jaars 1568 bij vonnis van *Alba* veroordeeld werd, om onthoofd te worden, met verbeurdverklaring van zijne goederen. Dit vonnis werd den 1ste Junij ter uitvoer gebragt, wordende het Hoofd op een paal gesteld en het lichaam aan dezelve gehangen; in welke akelige toestand het gebleeven zou hebben, ware het niet, dat *Beima* door nog voor zijn sterven gebiecht te hebben, de ongewijde aarde verdiend had. Het schijnt dus onzeker of hij den Roomschen Godsdienst is blijven aankleven, dan, of hij zig op het stuk van den Godsdienst onverschillig gedragen heeft, als mede of men het doen der biechte, of wel het voorgeeven daarvan, aan de genegenheid van den Priester, die kort voor zijnen dood, bij hem was, moet toeschrijven. *ACRONIUS*, getuigt in eene Leerrede, van goederhand bericht te zijn, dat *Beima* in den Hervormden Godsdienst, zo wel onderweezen was, dat hij in de Gevangenis te *Brusfel*, den Roomschen Biechtvader die hem toegevoegd was, en zomtjids bij hem kwam, dacht te bekeeren en tot zijn geloof overtebrengen; ja dat die Biechtvader naderhand ook het Pausdom verlaaten en Predikant onder de Hervormden geworden was; dat voorts, *Beima's* Weduwe, zulks vernomen hebbende, en begeerig naar het einde haares mans zijnde, zig naar den gemelden Biechtvader begaf, en deeze haar op de vraag, of haaren man standvastig gebleeven was,

geantwoord had: *ik meende hem te bekeeren, maar hij bekeerde mij*; zulk antwoord, zegt *Acronius*, strekte de Weduwe tot troost; anderen ten voorbeelde en wordt den Leezer ter beoordeling gelaten, watnaamlijk te houden zij van zijn biecht; waardoor hij zig na zijnen dood van grooter smaad bevrijd heeft.

J. W. TE WATER, *Verbond der Edelen*, IIde Stuk, bl. 183 enz.

BEIMA, of *Beijma*, (*Julius*) en zo als gezegd is ook wel *Beijem*, in het jaar 1539 te *Dokkum* in Friesland, alwaar zijn Vader Burgemeester was, geboren uit een der Geslachten van die naam, en vermaagschapt aan de vermaardste Friesche Edelen. In zijne jeugd begaf hij zig met groote vlijt tot het onderzoek der Rechten. en maakte daarin ongemeene voortgangen. Zo op de Academie van *Leuven* als te *Orleans*, alwaar hij na blijken van zijne bekwaamheid gegeeven te hebben, als Licentiaat in de rechten Leeraarde, en dus keerden hij met lof en eer naar Friesland te rug; te *Franeker* werd hij Hoogleeraar in de Rechten, en naderhand werd hij lid van den Hoogenraad van Friesland, en overleed 15 Junij 1598. Zijne Egtgenootte was *Maijke*, de oudste Dochter van *Johannes Lambertus van Gadema*, die hem drie Kinderen naliet. *Ena a Beijma*, die in Huwelijk had *J. Verruij*. *Johannes a Beima*, Raadsheer te *Leeuwaarden*. *Lambertus a Beima*, die een zoon naliet, enz. *Julius Beima* heeft eenige schriften nagelaten.

Zie *VRIEMONT*, *Ath. Frisia*, bl. 86-92.

BEIMOER, ook wel *Beimoer* genaamd, is een der Polders, behorende tot het Markgraaffschap van *Bergen op den Zoom*, en is gelegen bewesten *Halsteren* en *Noordgeest*; staat in Leifstraflijke misdaden gedeeltelijk onder *Halsteren*, en gedeeltelijk onder dat van *Noordgeest*; de Schout van *Halsteren* en vijf Schepenen, die voor hun leven worden aangesteld, neemen 'er de Burgerlijke Regeering waar. Men heeft 'er daar en boven eenen Dijkgraaf, twee Heemraaden, één Penningmeester en één Boekhouder. De Secretaris van *Halsteren* bekleed

alhier dezelve Post. Jaarlijks draagt *Beimoer* in de verponding 727 guldens en dertien stuivers. Het land van deeze Polder brengt allerlei graanen voort, ook is 'er zeer goed weidland. De Ingelanden zijn niet gehouden de Excijnsen te betaalen, onaan gezien hunne Landerijen, onder de eigene goederen van den Markgraaf behooren.

Staat der Nederlanden, II. deel, bladz. 419.

EINDE VAN HET VIJFDE DEEL.

verponding
eeze Polder
d weidm.
te betalen,
bederen van

19.

E.L.

